

Tracé doorfietsroute Hollandsche Rading – Hilversum roept de nodige vragen op

door Rob Klaassen

Donderdagavond 14 december werd in het Amrath hotel Laapershoek in Hilversum een inloopavond over de herinrichting van de Utrechtseweg - de N417- georganiseerd door de provincie Noord-Holland. De avond werd goed bezocht door zowel inwoners van Hollandsche Rading als aanwonenden vanuit Hilversum-Zuid. Om dit herinrichtingsproject voor onder meer de doorfietsroute te kunnen realiseren is er bestemmingsplanwijziging nodig.

De plannen houden een tracéwijziging in van het fietspad. Deze wijziging heeft voor fietsers, die vanuit Hollandsche Rading naar Hilversum v.v. gaan nogal wat consequenties. Het fietspad aan de oostelijke kant van de Utrechtseweg, gelegen tussen café Moeke in Hollandsche Rading en de Maartensdijkseweg aan de noordzijde van de Zuiderheide, gaat verdwijnen. Er komt daar dus alleen nog een fietspad aan de westkant van de Utrechtseweg. Alle fietsers uit Hollandsche Rading die dat stuk traject gebruiken, moeten dan vanuit Hollandsche Rading naar Hilversum driemaal oversteken: na-

melijk bij café Moeke, vervolgens bij de rotonde van de Noodweg en nog bij de Maartensdijkseweg - Zuiderheide, waar de bebouwde kom van Hilversum begint. Aldaar aangekomen moet er dan weer over de beide reeds bestaande twee fietspaden richting Hilversum worden gegaan. Van vele kanten werd erop gewezen dat het op deze manier een wat weinig verkeersvriendelijke route zal worden.

Positief effect

Het positieve aan dit nieuwe tracé is wel weer, dat dit twee richtingenfietspad nu op zo'n 4 - 5 meter

Hilversum begint immers daar. Kortom, er zal volgens de gepresenteerde plannen op die plek dan niets anders opzitten dan om komend vanuit Hollandsche Rading voor de derde keer te moeten oversteken om zo het fietspad richting Hilversum te kunnen vervolgen.

Bestemmingsplan

Er is een nieuw bestemmingsplan nodig voor de aanleg van dit nieuwe fietspad. Bovendien wordt er een aantal faunapassages o.a. voor de das aangelegd. Het ontwerpbestemmingsplan ligt vanaf 15 december 2023 ter inzage in het Stadskantoor

Belangstellenden buigen zich over de nieuwe plannen voor het fietspad.

NOFFER

'MIST U DE FLITSEN EN KNALLEN VAN DE JAARWISSELING NU AL?'
'WOON BINNENKORT EENS EEN RAADSVERGADERING BIJ, DIE ZORGEN DE LAATSTE TIJD GEGARAN-DEERD VOOR VUURWERK!'

afstand van rijbaan komt te liggen; deze nieuwe ligging betekent een aanmerkelijke verbetering t.o.v. de huidige situatie, waarbij het grootste gedeelte van dit traject nog direct aan de rijbaan grenst met alle nadelen van dien.

Twee richtingen

Meerdere suggereerden om bij het vervolg van het geplande nieuwe tweerichtingenfietspad ter hoogte van de Maartensdijkseweg recht door te trekken in plaats van de Utrechtseweg te moeten oversteken naar het oude aan beide zijden gesitueerde fietspad. Zo wordt een extra oversteekplaats vermeden. Om dit mogelijk te maken zou het tracé van de huidige rijbaan zodanig moeten worden verlegd, dat het dan mogelijk wordt om het nieuwe twee richtingenfietspad aan de westelijke kant van de Utrechtseweg te continueren. Echter op de locatie bij de Maartensdijkseweg is niet langer de provincie Noord-Holland, maar de gemeente Hilversum de bevoegde instantie: de bebouwde kom van

van de gemeente Hilversum, Oude Enghweg 23 bij de Burgerleeskamer. De Burgerleeskamer is iedere werkdag geopend tussen 08.30 en 17.00 uur en op donderdagavond tussen 17.00- 19.30 uur. De stukken zijn ook digitaal te raadplegen via de landelijke voorziening www.ruimtelijkeplannen.nl Op deze website kan het ontwerpbestemmingsplan worden opgeroepen via het invullen van de locatie of het planid-nummer: NL.IMRO.0402.01 bp16reconstrN417-on01.

Indienen zienswijzen

Zienswijzen kunnen worden ingediend op het ontwerpbestemmingsplan tot en met donderdag 25 januari 2024. Schriftelijke zienswijzen indienen kunnen digitaal via hilversum.nl of via de post worden ingediend. Reacties via de post moeten worden gericht aan de gemeenteraad van de gemeente Hilversum, Postbus 9900, 1201 GM Hilversum.

Geen folders meer in De Bilt

Vanaf 1 januari moeten inwoners van gemeente De Bilt een sticker op hun brievenbus plakken als ze papieren folders willen ontvangen. Hiermee wordt de hoeveelheid commercieel drukwerk flink teruggedrongen. Dat scheelt papier, drukinkt, transport en afvalverwerking

Deze verandering heeft alleen effect op brievenbussen zonder andere stickers. Huidige nee-ja en nee-nee-stickers blijven van kracht. Als inwoners papieren folders in de brievenbus willen ontvangen, kunnen ze bij de gemeente in januari een ja-sticker ophalen. Digitaal kan dat voor een deel van de folderverpreiders via www.inmijnbus.nl.

Ja/Ja

De gemeenteraad riep bij de behandeling van de Programmabegroting 2022 het college op stappen te zetten om, in navolging van andere gemeenten, voor drukwerkbezorging ook in gemeente De Bilt de Ja/Ja-sticker in te voeren. Deze sticker keert de huidige gang van zaken voor het ontvangen van reamedrukwerk om, door ongeadresseerd reamedrukwerk alleen nog te laten bezorgen in brievenbussen met deze sticker. Doel is onnodige verspilling tegen te gaan. Huis-aan-huisbladen, die minimaal tien procent nieuws leveren worden daarvan uitgezonderd. Wie ook die niet wil ontvangen zal dit met een Nee/Nee-sticker moeten blijven aangeven.

Wethouder Anne Marie 't Hart verwacht dat door de invoering van de sticker de hoeveelheid oud papier met ongeveer vier procent afneemt. Het bedrag dat verenigingen die oud papier inzamelen krijgen wordt ook met vier procent vermeerderd. De regeling gaat in op 1 januari 2024 en wordt na anderhalf jaar geëvalueerd. Wethouder Anne Marie 't Hart: 'Met deze aanpassing voorkomen we honderden kilo's aan ongebruikt papier per jaar. Dat is mooi meegenomen en weer een stap naar een nóg duurzame gemeente De Bilt! Bij veel mensen verdwijnen stapels folders ongelezen in de kliko, dat kunnen we nu voorkomen.'

Klachten

Krijgt u vanaf januari folders in de brievenbus zonder dat u heeft aangegeven deze te willen ontvangen dan kunt u daar bij de gemeente een klacht over indienen. De gemeente neemt dan contact op met de folderverpreider.

JA Wél ongeadresseerd reamedrukwerk, Wél Huis aan Huis bladen **JA**

De Ja/Ja sticker is gratis af te halen op het gemeentehuis

advertentie

 Uw lokale drukwerkspecialist
Groenekan • 0346-211215
www.parelpromotie.nl

 0346-281459
WWW.VINKWITGOED.NL

24 OM ENERGIE TIPS TE BESPAREN BENG!
TIP 14
Zet de thermostaat 's nachts op 15°C

Hiermee bespaar je gemiddeld 120 m³ gas per jaar (120 euro). En als je dit al een uur voordat je naar bed gaat doet, dan bespaar je nog eens 25 euro extra.

Kijk verder op: www.bengdebilt.nl/24tips
(bron: Milieu Centraal)

 WIJNEN & GEDISTILLEERD
DORPSWEG 158 Maartensdijk • 0346-212378

Pauline en Charlotte Res
Alting & Res Uitvaarten
Bel: 06 24 24 06 07 (dag & nacht)
de Bilt, Bilthoven en Groenekan

Een uitgave van Vario Pers
Oplage 20.500 ex
Redactie: Henk van de Bunt
Eindredactie: Saskia van Driel
Redactie- en advertentieadres:
Kon. Wilhelminaweg 461
3737 BE Groenekan
T:0346-211992. info@vierklank.nl
Betaalde informatie op redactionele pagina's in de krant kunt u herkennen aan de toevoeging ingezonden mededeling, advertorial of editorial.

Pr. Centrumkerk
07/01 • 10.30u - Ds. Harold Oechies

Pr. Gem. Zuiderkapel
07/01 • 09.30u - Ds. J.J. Mulder
07/01 • 18.30u - Ds. J. Muller

De Woudkapel
07/01 • 10.30u - Dienst met
Jean-Jacques Surmond

**Evangelische Gemeenschap,
Zuiderkapel, Boslaan 3 Bilthoven**
07/01 • 14.00u - dhr. Theo van Duin

R.K. Kerk Onze Lieve Vrouwe
07/01 • 10.30u - Voorganger pastor
Gerard Weersink

**Ger. Kerk (wijkgemeente
d'Amandelboom)**
07/01 • 10.15u - Ds. C. van den Berg

**De Bilt
Alive De Bilt
(Ambachtstraat 3b, De Bilt)**
07/01 • 10.30u - Douwe Tiemersma

Nieuwstraatgemeente V.E.G. De Bilt
03/01 • 19.00u - Gebedsbijeenkomst
07/01 • 10.00u - Spreker
Adri van der Mast

Protestante Wijkgemeente Dorpskerk
07/01 • 10.00u - Ds. P.M. van Dam

**Protestante Wijkgemeente
Oosterlichtkerk**
07/01 • 10.00u - Ds. W. van Laar

R.K. St. Michaelkerk
07/01 • 10.00u - Communieviering
J. Bosboom + J. van Gaans

**Groenekan
Herv. huiskerk Groenekan
(Groenekansweg 66)**
07/01 • 15.30u - Ds. G.A. van Ginkel

**Herst. Herv. Kerk Groenekan
(Groenekansweg 66)**
07/01 • 10.00u - Ds. C.R. van der Toorn
07/01 • 18.30u - Dhr. J. de Boer

Onderwegkerk Blauwkapel
Tot Pasen 2024 geen diensten

**Hollandsche Rading
PKN - Kapel**
07/01 • 11.00u -
Mevr. Ds. Alice van Halsema

**Lage Vuursche
PKN - Herv. Kerk**
07/01 • 10.00u - Ds. A.J. Goijert
07/01 • 18.30u - Ds. M. van der Zwan

**Maartensdijk
Hersteld Hervormde kerk**
07/01 • 10.00u en 18.30u -
Ds. A.J. Speksnijder

PKN - Ontmoetingskerk
07/01 • 09.30u -
Mevr. Ds. Alice van Halsema

St. Maartenskerk
07/01 • 10.00u - Themaviering
G. Lenssinck

**Westbroek
Ned. Ger. Kerk**
07/01 • 10.00u - Ds. F.R. Bruintjes
07/01 • 18.30u - Ds. F.R. Bruintjes

PKN - Herv. Kerk
07/01 • 10.00u - Ds. M. van der Zwan
07/01 • 18.30u - Ds. P. van Duivenbode

Wandelen met Tjerk

Op vrijdag 5 januari 2024 is er een rondwandeling met Tjerk vanaf station Hollandsche Rading richting Anna's Hoeve en weer terug naar het station. Start om 9.40 uur op station Hollandsche Rading. De route is ca. 16 km lang. Graag vooraf aanmelden bij Mens De Bilt, Servicecentrum Maartensdijk. Tel: 0346-214161 / 06-19900676 of via servicecentrummaartensdijk@mensdebilt.nl

Ontmoetingsdienst

Op vrijdag 5 januari wordt er in de in de zaal naast de ontmoetingsruimte van Dijkstate weer een ontmoetingsdienst gehouden met kerkelijk werker J. Grootendorst als voorganger. Na afloop is er gelegenheid om met elkaar koffie te drinken. De dienst begint om 19.30 uur. Wilt u deze dienst bijwonen en wilt u opgehaald of thuisgebracht worden, neemt u dan contact op met Jan Grootendorst, telefonisch te bereiken onder nr. 0346-212904.

Koffieconcert

Het koffieconcert van zondag 7 januari om 12.00 uur in Huize Gaudeamus zal worden verzorgd door het Dialoghi Trio, dat bestaat uit de violisten Nefeli Alexouli en Dionysia Kazantzidi en de klavecijnist Sevastianos Motorinos. Op het programma staat overwegend 17e eeuwse muziek. Plaatsen kunnen worden gereserveerd via: concerten@huizegaudeamus.nl.

Alzheimer Café

Op 9 januari wordt van 20.00 – 21.30 uur weer een Alzheimer Café georganiseerd in de bibliotheek in Bilthoven. Veronique Rap, adviseur gezondheidsbevordering GGD-regio Utrecht en Niels van Veelen, buurtsportcoach in De Bilt, komen vertellen over hoe u zelf kunt optreden tegen dementie d.m.v. van de drie leefstijladviezen: Blijf nieuwsgierig - Eet gezond - Beweeg regelmatig. Wilt u meer informatie voor het Alzheimer Café, dan kunt u een e-mail sturen

naar Alida Melkert, a.melkert-oosting@alzheimerwilligers.nl of u kunt bellen naar 030-6562977.

'Ommetje met Menno

Op 10 januari draagt Sam zijn 'Ommetje' over aan Menno. En dat wordt dan direct een heel bijzondere wandeling. Een overdracht met een blik achterom en vooruit. Een wandelingetje van een half uur en daarna is er gelegenheid om een kopje thee te drinken in het Servicecentrum. Aanmelden is niet nodig u kunt vrijblijvend aansluiten. Er zijn geen kosten aan verbonden. Aanvang 12.30 uur in Servicecentrum Maartensdijk, Maartensplein 96 in Maartensdijk.

Lezing

Op woensdag 10 januari om 19.30 uur is er bij de jubilerende Ver. Vrouwen van Nu- afd. Maartensdijk een interessante ledenavond in De Mantel, Nachtegaallaan 40 te Maartensdijk. Het onderwerp is 'De tuinen van de impressionisten en latere schilders'. De lezing wordt gegeven door kunsthistorica M. van Oudheusden. Iedereen die van bloemen en schilderkunst houdt is welkom.

Nieuwjaarsconcert

Vrijdag 12 januari is er een nieuwjaarsconcert in de Nederlands Gereformeerde kerk van Westbroek m.m.v. Martin Mans (orgel), Jolletta Kroon (viool) en Johan Petersen (zang). Er is ook samenzang en de organist improviseert op verzoek. Aanvang 20.00 uur. Meer info: www.ngkwestbroek.nl

Voor de mooiste herinneringen en kaarten

 Parel Promotie
ontwerp+print+druk

Bel 0346 - 21 12 15
of kijk op www.parelpromotie.nl

Mogelijkheden op de (nieuwe)
Algemeen Bijzondere Begraafplaats Maartensdijk

GRAVEN | URNENGRAVEN | URNENMUUR

INFORMATIE
website: www.begraafplaatsmaartensdijk.nl
email: contact-adres@begraafplaatsmaartensdijk.nl

 Kees van Asselt
begravenisondernemer

Overlijden melden?

0346 - 28 17 11

Voorheen De Bruijn

**Meer informatie of ons gratis
'laatste wensen' boekje aanvragen?**

Wilt u graag:
→ het gratis "laatste wensen boekje" ontvangen?
→ een gesprek met Kees van Asselt voor het vastleggen van mijn wensen?

Ga naar: kvanasselt.nl/laatste-wensenboekje-aanvragen/
of bel Kees van Asselt: 06 - 15 45 11 30.

→ Wij zijn werkzaam in Midden-Nederland

→ kvanasselt.nl

Energietoeslag 2024

Ook deze winter is er een energietoeslag voor huishoudens met een laag inkomen. Als u vorig jaar toeslag heeft ontvangen, dan heeft u al bericht gehad. Heeft u nog geen toeslag ontvangen, maar denk u wel recht te hebben? Neem dan contact op met de Regionale Sociale Dienst via 030 - 692 95 00 of www.rsdkrh.nl.

Na alle wensen van voorspoed en zegen
die we allemaal weer hebben gekregen
kan met een beetje geluk
ook dit jaar niet meer stuk
aan wensen heeft het echt niet gelegen

Guus Geebel

Limerick

Bedankt

Met een nieuw jaar voor de boeg willen we graag een woord van dank uitspreken naar iedereen die het mogelijk maakt om de 30e jaargang van De Vierklank uit te geven. Dat De Vierklank zonder enige vorm van subsidie wekelijks op de mat valt hebben we niet alleen te danken aan de adverteerders maar ook aan de mensen die wekelijks het nieuws verslaan, inwoners die een redactionele bijdrage leveren, de chauffeurs die de kranten rondbrengen en de bezorgers die ze in de bus stoppen. Al die mensen die een bijdrage leveren heel hartelijk dank.
Wij wensen iedereen een heel goed 2024 toe.

Inloopavond woningbouw Westbroek

Nu het ontwerpbestemmingsplan voor project Ambachtsgilden aan de Kerkdijk te Westbroek vanaf 21 december ter inzage ligt, wordt er ook een inloopavond georganiseerd. Tijdens deze inloopavond wordt het plan nogmaals gepresenteerd en bent u in de gelegenheid om vragen te stellen over het bouwplan en/of over het (ontwerp-)bestemmingsplan.

De inloopavond vindt plaats op **woensdag 17 januari**. U kunt tussen **19:00 en 20:00 uur** binnenlopen in het Dorpshuis in Westbroek. Nadat het ontwerpbestemmingsplan ter inzage heeft gelegen, zal het plan aan de gemeenteraad ter vaststelling worden aangeboden. Na de vaststelling door de gemeenteraad gaat ontwikkelaar Van Wijnen verder met de uitwerking van het project.

praten
over
afscheid
geeft
rust

Renske Blok

U bent altijd
welkom voor een
open gesprek.

Bel 030 - 695 14 44
of ga naar
monuta.nl/zeist.

Monuta
Zeist

Waarom families kiezen voor
ons uitvaartcentrum:

- de sfeervolle familiekamers zijn 24/7 open voor nabestaanden;
- na de afscheidsdienst kunt u napraten in onze salon met terras.

U bent altijd welkom voor een open gesprek.

Monuta Zeist
Kroostweg 33 030 - 695 14 44

Vragen uit de gemeenteraadsvergadering

door Henk van de Bunt

In de gemeenteraadsvergadering van 21 december stelde Fabian Vendrig van Fractie Fabian vragen over de 'Mobiliteitsvisie OV verbeteren': 'Wanneer komt de wethouder met een mededeling, zeker gelet op recente berichtgeving in de pers, over verder afschalen van het openbaar vervoer'.

Mobiliteitswethouder Pim van de Veerdonk antwoordde: 'Er is op 29 augustus een brief verzonden aan de provincie n.a.v. uw motie over de voorgenomen - niet wenselijke- afschalingen OV. Er is een reactie ontvangen van de provincie op 7 november na een bestuurlijk gesprek tussen U10 met de provincie en aan de Bestuursstafel Duurzame Mobiliteit van 15 november is het onderwerp nogmaals uitgebreid besproken. De provincie verwacht de tijdelijke afschaling in 2024 terug te draaien wanneer voldoende personeel is geworven. Deze brieven worden doorgestuurd naar de griffie, zodat ze voor iedereen raadpleegbaar zijn.

Gevaarlijke stoffen

Peter Schlamilch van Forza De Bilt stelde vragen over treinen met gevaarlijke stoffen n.a.v. een bericht van RTV-Utrecht dat het aantal treinen dat met gevaarlijke stoffen door de provincie rijdt het afgelopen jaar vele malen hoger is/was dan toegestaan: 'Kent het college dit artikel? Maakt het zich zorgen over de zin 'Gevreesd wordt voor extra risico's voor omwonenden', welke risico's zijn dat en wat gaat het college hier aan doen?'

Portefeuillehouder burgemeester Sjoerd Potters beantwoordde de vragen: Het artikel is bekend. Hoewel de risico's klein zijn, zijn er natuurlijk ook zorgen mocht er wel iets gebeuren. Hier zit een veiligheidsprofiel onder waar de veiligheidsregio wel op beducht is. Zoals u in het artikel staat gaat het om tijdelijke werkzaamheden aan de Betuwelijn; of nog specifiek aangevuld door raadslid en railexpert Fabian Vendrig het verlengde daarvan tussen Emmerich en Duis-

burg, waardoor minder treinen de Betuweroute kunnen gebruiken en andere routes moeten nemen. Wij zullen nadere vragen gaan stellen hoe het nu zit en hoe de termijn nu gaat lopen'.

OZB

Floris den Boer (D66) stelde vragen over het onderzoek van Eigen Huis over de stijging van de OZB: 'Is het college bekend met het onderzoek van vereniging Eigen Huis, waarin gesteld wordt dat de OZB in De Bilt met 21% stijgt en kan het college de uitkomst van dit onderzoek verklaren; zeker in het licht van de kadernota en de begroting waarin een stijging van 8,8% is vastgesteld?'

Wethouder Dolf Smolenaers (Financiën) beantwoordde deze vragenreeks: 'Het college is bekend met dit onderzoek. De OZB stijgt met 8,8%, zoals besloten door de gemeenteraad. Zo is dat ook kortgesloten met de BghU, die voor ons de belastingen int. De berichtgeving komt doordat de gemeente per abuis niet de juiste gegevens heeft aangeleverd aan de Vereniging Eigen Huis toen zij de uitvraag deden. Dit is inmiddels hersteld.

Zon op het Dak

Floris den Boer (D66) stelde vervolgens nog vragen over het plaatsen van zonnepanelen op daken van SSW appartementen: 'Klopt het bericht van het initiatief ZonInHeemstra dat de SSW naar aanleiding van de voorgenomen fusie gestopt is met de medewerking aan het plaatsen van zonnepanelen op appartementen? Deelt het college dat dit onwenselijk is? De terugverdientijd van zonnestroom is goed, zonnestroom is gewenst voor de energietransitie en sluit aan bij

de voorkeur zon op dak; Wil het college de medewerking aan zon-op-dak-initiatieven bespreken met SSW en zoeken naar een oplossing zodat deze en andere initiatieven ook tijdens de fusie gewoon door kunnen gaan?'

Wethouder Krischan Hagendoorn beantwoordde de vragen: 'De in de brief gegeven informatie is onjuist en éénzijdig. De gemeente, Beng! en SSW zijn al langer in overleg over het plaatsen van zonnepanelen op daken van bestaande woningen. In werkelijkheid is Woonstichting SSW al langere tijd in gesprek met partijen, waaronder BENG!, over het plaatsen van zonnepanelen op bestaande woningen. BENG! heeft op basis van bewonersinitiatieven een lijst opgesteld van complexen waar de mogelijkheid van zonnepanelen onderzocht kan worden, waaronder de huurwoningen aan het Burgemeester van Heemstrakwartier. BENG! heeft SSW ook in contact gebracht met Wocozon als potentiële samenwerkingspartner.

Uit onderzoek door Woonstichting SSW is naar voren gekomen dat het complex aan het Burgemeester van Heemstrakwartier een kansrijk complex is. Dit heeft onder andere te maken met de technische kenmerken van de daken die recent zijn gerenoveerd. Het beleid van Woonstichting SSW is op dit moment nog gericht op het plaatsen van zonnepanelen bij nieuwbouwwoningen en bij verduurzamingsprojecten. In het licht van de aanstaande fusie tussen Woonstichting SSW en Woongood Zeist is het beleid ten aanzien van duurzaamheidsmaatregelen, zoals zonnepanelen, in de afgelopen periode geharmoniseerd. Mede dankzij de fusie ontstaat er in de toekomst

Volgens Wethouder Krischan Hagendoorn werkt SSW zeker mee aan het plaatsen van zonnepanelen op daken van huurders.

ruimte om ook zonnepanelen te gaan plaatsen op bestaande woningen. Daarnaast leidt de fusie tot meer specialisatie op het gebied van verduurzaming binnen de organisatie. De voorbereiding van de fusie heeft echter ook enig beslag gelegd op de interne capaciteit binnen de organisatie van SSW, hetgeen de voortgang van projecten niet altijd ten goede is gekomen. Woonstichting SSW heeft niet be-

sloten het zonnepanelenproject in het Burgemeester van Heemstrakwartier 'on hold' of stop te zetten. Er zijn ook geen voornemens dit te doen. Het college is het eens met vragensteller dat het plaatsen van zonnepanelen op daken van huurders heel belangrijk is en zet zich hier ook voor in. Wij blijven in gesprek met SSW en Beng! hierover en proberen zoveel mogelijk zon op (huur-)dak mogelijk te maken'.

Dorpshuis Hollandsche Rading beperkt open

Het Dorpshuis in Hollandsche Rading wordt vanaf 1 januari alleen nog gebruikt voor bestaande activiteiten en huurders. De gemeente zoekt naar nieuwe bestuursleden en vrijwilligers om invulling te geven aan een nieuw activiteitenprogramma. Tot die gevonden zijn is het Dorpshuis alleen nog voor bestaande programmering beschikbaar.

De gemeente nodigt geïnteresseerden van harte uit om mee te denken over een goed programma en het beheer van het Dorpshuis. Ook moet er een nieuw bestuur van het Dorpshuis worden gevormd. Gebiedsmakelaars van de gemeente zijn bereikbaar voor vragen hierover.

Vaste activiteiten

Het Dorpshuis aan de Dennenlaan in Hollandsche Rading blijft de komende tijd beschikbaar voor vaste activiteiten als bridge, LEUT, Wat de pot schaft, yoga en het Repair Café. Voor actuele informatie kunt u terecht op debilt.nl.

Het Dorpshuis in Hollandsche Rading wordt nog maar beperkt gebruikt. [foto Henk van de Bunt]

Bordjes voor kunst van Jits Bakker

De gemeente De Bilt kent tientallen kunstwerken in de openbare ruimte. Om deze kunstwerken nog beter over het voetlicht te brengen, worden bij de kunstwerken informatieborden geplaatst. Hierop staan de kunstenaar, de herkomst en de achtergrond van het kunstwerk vermeld en een QR-code voor aanvullende informatie.

Wethouder Anne Marie 't Hart draagt de kunst een warm hart toe en is verheugd dat de kunstwerken nu beter tot hun recht komen. Want, zoals zij zegt: 'Zoals de zon de bloemen kleurt, zo kleurt de kunst het leven. Het doet mij dan ook genoeg om dit informatiebord te mogen onthullen'. De bordjes zijn ontworpen door Ineke de Groen.

Inmiddels zijn er bij twee kunstwerken informatieborden geplaatst. De eerste is Marathon van Bromislaw Chromy in de Kees Boekehal. De tweede is het kunstwerk Tederheid van Jits Bakker in de hal van Jagtlust, recentelijk onthuld door wethouder 't Hart. Vanaf 2024 zullen de overige kunstwerken van informatie worden voorzien.

advertentie

GRATIS BEZORGSERVICE

Geopend maandag t/m vrijdag
08.00 - 12.30 uur en 13.00 - 17.30 uur
Buiten openingstijden kunt u op aanvraag uw medicijnen in de kluisjes ophalen
Tel.: 0346 - 210605

Alleen donderdag
Alle stampotten en
rauwkostsalades
100 gram € 0,99

**Donderdag, vrijdag
en zaterdag weer
volop culinaire voor-
en hoofdgerechten.**
Groot assortiment...!!
Er is weer
Indische kip kerrie
soep

Van onze notenafdeling:
Maartensdijkse
notenmix
Per bakje € 3,99

Ze zijn er weer...*
Onze bekende
Tarocco uit Sicilië
Nu heel kilo € 2,99

Kom het overheerlijke
sap proeven...
Denk aan de vitamine!

* **Van onze bakker**
Koolhydraat-
arm brood
Nu € 2,49

* **Van onze patissier**
Aardbeien –
vanille taart
Nu € 18,95
Bananen brood
Suiker en gluten vrij
Nu € 4,99

Een gezonde start...*
Bij aankoop van een
zak Granola naturel,
roodfruit, meergra-
nen of suiker-arm
een 0,5 liter fles
boerenyoghurt
Gratis...!!!

Vers van de traiteur*
Coq au vin € 1,69
Met roseval aardappels 100 gram

Ossenhaas puntjes
stroganoff € 1,99
Met garnituur 100 gram

Moussaka € 1,59
100 gram

Alleen Ma 8 01 Di 9 01 Wo 10 01
Kapucijnersschotel € 1,49
100 gram

Broccoli € 1,49
500 gram
De allerlekkerste
Tackle mandarijnen
(uit Sicilië)

Aanbiedingen met een * geldig op donderdag 4, vrijdag 5 en zaterdag 6 januari.

OPENINGSTIJDEN

Maandag	11.00 - 18.00 uur
Dinsdag t/m donderdag	08.00 - 18.00 uur
Vrijdag	08.00 - 20.00 uur
Zaterdag	08.00 - 16.00 uur
Zondag	Gesloten

Maertensplein 21a
3738 GM Maartensdijk
0346 - 211330
info@agf-landwaart.nl
www.landwaartculinaire.nl

MAANDAG EN DINSDAG

3 Biefstukjes
4 Gep. schnitzels
6 Tartaartjes
7,50

DONDERDAG

DIVERSE VLEESWAREN 100 GRAM
*Vraag naar de voorwaarden
1,25
EXTRA
Heerlijke kiprollade
PER STUK
9,98

WEEK VOORDEEL

SUCADEVLEES **7,98**
500 GRAM
KIPSCHNITZELS **4 VOOR 9,95**
SLAVINKEN **5 VOOR 7,50**
KIPFILET NATUREL OF GEMARINEERD 500 GRAM **6,98**
WILDSTOOPOT KANT EN KLAAR **9,98**
500 GRAM

WOENSDAG

GEHAKTDAG!

Half om half	1 Kg	9,-
Runder	1 Kg	10,-
Gekruid	1 Kg	10,-

VRIJDAG EN ZATERDAG

LEKKER VOOR HET WEEKEND
Tortilla's met kip of gehakt **2 VOOR 6,99**
Grillworst & leverworst **SAMEN 9,95**

ONZE SPECALITEITEN

VLEESWAREN TRIO
Gebraden rosbeef 3 x 100 GRAM
Gegrilde kipfilet **7,98**
Gebakken boterhamworst

SALADE TRIO
Filet Americain 3 x 150 GRAM
Pulled chicken salade **7,98**
Bieslook pate

KAASSPECIALITEIT
Stompetoren jong Per kilo **13,-**

Alle aanbiedingen zijn geldig van donderdag 4 januari tm woensdag 10 januari

Tentoonstelling De Gouden Stad

door Henk van de Bunt

Iris van Haaren heeft in haar leven op aarde een flinke schat aan kunstwerken en levenslessen achtergelaten. Zij nam de ruimte om het leven te duiden, door haar schilderijen, woorden en gedichten heen.

Op 22 december, haar geboortedag, werd op initiatief van onder anderen burgemeester Sjoerd Potters, in gemeentehuis Jagtlust een bijzondere tentoonstelling geopend tot eind januari 2024 voor iedereen te bezichtigen is. 'Het is een eerbetoon aan Iris,' aldus haar broer Frank van Haaren. In deze tentoonstelling en eerbetoon aan Iris wordt stilgestaan bij haar leven; De Gouden Stad staat voor het paradijs op aarde, waarin iedereen mag leven zoals we bedoeld zijn.

Onnoembaar
De tentoonstelling werd al maandenlang voorbereid door een team van tien personen die Iris goed hebben gekend: familie, vrienden, maar ook vertegenwoordigers van de gemeente. Yvonne Russel, docente CKV, heeft lesmateriaal over het werk van Iris ontwikkeld, zodat scholieren eveneens de tentoonstelling kunnen bezoeken. Frank van Haaren: 'We gaan na de tentoonstelling verder met het gedachtegoed van Iris, en wel door middel van onder andere meditatie-momen-

jaar voor Iris eigenlijk, toen zij op 8 september overleed? U weet, haar schilderij De Gouden Stad, hangt op mijn werkkamer. Maar het is zoveel meer dan een schilderij. Het is een uitdaging. Of eigenlijk: een opdracht: 'Bouw aan een gouden stad; Bouw als burgemeester aan een zo mooi mogelijke samenleving. En tegelijkertijd is het een uitnodiging aan iedereen die het ziet: Bouw mee. Vanuit je eigen rol. Vanuit je eigen bedoeling.

Vertrekpunt

Haar vriendin Loraine Schuijt formuleerde het zo mooi in de documentaire over Iris: Iris weet op het juiste moment het juiste tegen iemand te zeggen. Die daarmee een vertrekpunt heeft, om mee aan de slag te gaan. De Gouden Stad is voor mij zo'n vertrekpunt. Het helpt mij om mijzelf steeds weer af te vragen: Waarom doe ik dit ambt? Wat is mijn bedoeling ermee? Een vraag die iedere dag opnieuw uitnodigt tot reflectie. Een vraag die iedere dag opnieuw actueel is. Ik vermoed dat zij ons allemaal, zoals we hier bij elkaar zijn, zo'n vertrekpunt aangereikt heeft. De verhalen bij haar schilderijen, die haar broer Frank heeft verzameld, vertellen daar ook overtuigend over.

Verbinding

Dit is wat Iris met mensen deed: ze ging de diepste verbinding met je aan. Of eigenlijk wás die verbinding er al. Soms vind ik dat moeilijk

te geloven, wanneer ik de wereld om mij heen bekijk: Is dit de be-
Het schilderij De Gouden Stad hangt op de werkkamer van burgemeester Sjoerd Potters. (foto Conny Brouwer)

Voormalige organist van De Woudkapel Gerard Zwart zette tien van de schilderijen van Iris om in muziek, die evenals de verhalen, via een QR-code te beluisteren zijn.

Burgemeester Sjoerd Potter luister aandachtig naar Frank van Haaren, wanneer hij over zijn zus vertelt.

Iris kreeg op haar twaalfde haar eerste mystieke ervaring. In een eerder interview vertelde ze: 'Sindsdien is mijn leven nooit meer hetzelfde geweest. Het zijn ervaringen - visioenen - waarin ik in één seconde alles inzie wat bestaat.' Broer Frank: 'Het bijzondere van Iris was dat zij met haar schilderijen en gedichten anderen hielp, inspireerde en ondersteunde, vooral de kwetsbaren. Zij vormde voor hen een veilig baken. Zo zei ze: Het is fijn om te weten dat de dood niet het einde is en dat je niemand hoeft te worden, omdat je al iemand bent.

Iris wilde al vanaf haar eerste mystieke ervaring 'naar huis'. Pas op haar zestigste, op 8 september, was het zover. Toen voelde ze dat ze klaar was om naar huis te gaan, zoals ze dat jaren geleden al in haar gedicht 'Ik ga naar huis' heeft beschreven. Als broer zijnde is dat moeilijk, maar ik kan haar berekening wel volgen.'

ten, muziek, besprekingen van haar schilderijen en andere mooie projecten die op basis hiervan verder kunnen groeien. Mijn zus heeft altijd gezegd, dat haar functie op aarde het duiden is, het onder woorden brengen van wat eigenlijk onnoembaar is. Wij hebben gemerkt dat dit heel bevrijdend en ondersteunend werkt. Het zou een gemiste kans zijn, als dit niet verder wordt doorgegeven. Vooral in deze tijd van oorlog, polarisatie en agressie is dit gedachtegoed van Iris een belangrijke tegenhanger.'

Uitdaging

Vrijdag 22 december opende burgemeester Sjoerd Potters de tentoonstelling: 'Vandaag herdenken we samen de geboortedag van Iris van Haaren: Maar wat is dat eigenlijk: geboren worden? Is dat het begin van iets? Of juist het einde? En is doodgaan het einde van iets? Of juist het begin? Begon het vorig

doeling? Deze chaos? Deze onzekerheid? Al deze conflicten? Maar Iris wist het zeker: In de chaos van het leven zoals wij die ervaren, is er een schitterende orde. En in die chaos of in die orde, is geen mens voor niets geboren. Die geruststellende zekerheid ontleende ze aan de glimp van een andere werkelijkheid, die ze zo vaak ervaarde. En die ze zo moeilijk te delen vond - anders dan in haar gedichten, haar teksten, haar schilderijen. Daarin probeerde ze de ervaringen te duiden, die ze opdeed over die andere werkelijkheid. En die haar, zoals zij het zelf zei, bracht dáár waar ze nodig was.

Sinds 8 september vorig jaar, kunnen wij het gevoel hebben, dat Iris niet meer bij ons is.

Zelf zag ze dat anders, zoals ze schreef in haar gedicht 'Ik ga naar huis'; Potters eindigde zijn bijdrage met een paar regels uit dat mooie gedicht:

Ik ben dicht bij je,
dan ik bij ons leven kon zijn.

.....

Treur niet te lang om mij,
verstregeld zit ik in je,
niet als last, zelfs niet als gedachte,
als liefde zit ik daar.
Omhels me maar.

Tentoonstelling

De tentoonstelling is te bezoeken t/m vrijdag 26 januari tijdens de openingstijden van het gemeentehuis. De kunstwerken van Iris hangen in de kunstgang en in de Mathildezaal. Op vrijdagen 12 en 26 januari zullen er van 16.00 tot 18.00 uur speciale rondleidingen zijn. Naast de werken in de kunstgang is er dan ook gelegenheid tot het bekijken van extra werken van Iris in Jagtlust. Aanmelden hiervoor kan op event@debilt.nl.

Ik ga naar huis,
vandaag is het zover.
Ik laat mijn lichaam los,
zeg het warm gedag.
Bedankt lief voertuig.

Dit is mijn grootste reis,
terug naar jou, mijn lieve schoot.
Ik ga niet dood,
maar stap in een ander leven.

Ik ga naar huis.
Ik zeg je gedag, geen vaarwel.
Ik zal nog dicht bij je zijn.
Je zult me dieper voelen,
en begrijpen dat ik je nooit
zal verlaten,
geen minuut, geen seconde.

Alles wat ik nooit kon zeggen,
woorden schieten altijd te kort,
zal je voelen tot in lengte van
dagen.

Ik ben dicht bij je
dan ik bij ons leven kon zijn.

Denk maar aan me, lief en veel,
dan zal ik je troosten
aan de binnenkant van je huid.
Nestel me als een warme kruik
in het lover van je buik.

Ik ga naar huis,
daar zal ik veilig zijn.
Niet ver van je vandaan.
Niet nodig meer,
het ego en mijn bestaan.

Treur niet te lang om mij,
verstregeld zit ik in je,
niet als last, zelfs niet als gedachte,
als liefde zit ik daar.
Omhels me maar.

De 4 seizoenen van Rob Timmer

Herfst

De bladeren gaan zich kleuren
't Gaat nu echt gebeuren
De natuur gaat zich in alle kracht
Voorbereiden op een lange nacht
Zon, wind, regen, kou en ijs
Heeft ook voor haar een prijs
Ook al doet het heel veel pijn
In 't voorjaar zal alles weer mogelijk zijn.

Winter

Veel lijkt dood en vergaan
Zou het allemaal nog wel bestaan?
Alles is koud en grijs

En iedereen is van de wijs
Door de feesten van het verval
Kerst, oud en nieuw en carnaval
Verwerkt men de kille tijd
Die gestadig verder glijdt
Echter als men de natuur vertrouwd
is er toch iets nieuws gebouwd.

Lente

Ongelooflijk nieuw en onbedaard
Heeft zich een wonder geopenbaard
De natuur lijkt wel te exploderen
Daar kunnen we een hoop uit leren
Wat dor, dood en koud leek
Laat ons nimmer in de steek

Want de geest van de natuur
Blijkt één groot mysterieus avontuur.

Zomer

Alles is één groot feest
We leven als een beest
Laven ons aan warmte en licht
Niets is nodig of verplicht
De natuur is op 't hoogste punt
't Is of je alles kunt
Planten en dieren op hun top
De gehele natuur staat op zijn kop
't Is alleen realiteit en delicaat
Dat alles steeds weer overgaat.

advertentie

Nieuwe mondhygiënist in De Bilt

Werken bij Swiss Dental Spa doe ik met veel passie en plezier, we werken met de nieuwste en pijnvrije technieken. Mijn missie, samen streven naar een gezonde toekomst voor uw mond!

Neem contact op voor een afspraak op korte termijn.

Burgemeester de Withstraat 59B
3732 EJ De Bilt | 030 210 9191
swissdentalspa.nl | info@swissdentalspa.nl

HAIR DESQUE

men & women

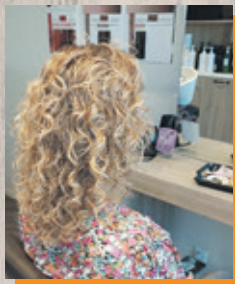
Curlys, colour & more

LIEVE MENSEN, WIJ WENSEN U
EEN GEZOND, GELUKKIG
EN BEWUST 2024 TOE!

We staan graag voor u klaar om er weer een
kleurrijk jaar van te maken met sprankelende
highlights, koele lowlights, dansende krullen
en fris geknipte coupes!

U bent van welkom!

- Curlys
- Balayage
- Cool blond
- Beautiful grey
- High & Lowlights
- Kleurcorrectie
- Kamsoleil
- Wenkbrauwen
verven en epilieren
- Dames, heren &
kids knippen

Snel en makkelijk online een afspraak maken:
www.hairdesque.nl

Maertensplein 33 • Maartensdijk • 0346-213711
www.hairdesque.nl Hairdesque

Voor al uw:

- Hollandse kazen
- Buitenlandse kazen
- Wijnen
- Vers gebrande noten
- Delicatessen

De Kwinkelier 50a | 3722 AS Bilthoven
030-7855243 | info@hooftbilthoven.nl

WWW.HOOFTBILTHOVEN.NL

Weekend
Aanbiedingen

KANEELKOEK

van € 5,95, nu **€ 4,95**

VIKORN

voor een gezonde start

Nu **€ 1,95-**

Volg ons op Instagram!

 Bakker Bos

Maartensdijk - Den Dolder - Hilversum
tel.: 0346 - 21 12 35 - www.bakkerbos.com

baby • meisje • jongen • geboortekaartjes
• kraamvisite • luiers • flesje • speen •
voeding • beschuit met muisjes • baby
• meisje • jongen • geboortekaartjes
• kraamvisite • flesje • speen •
voeding • muisjes • baby
• geboortekaartjes • speen

Snelle levering
Eigen ontwerp mogelijk
Grote standaardcollectie
Gratis boeken mee naar huis
Gratis geboorteadvertentie in De Vierklank

Kon. Wilhelminaweg 461 • Groenekan •
T 0346 - 21 12 15 • E info@parel promotie.nl Parel Promotie
ontwerp • print • druk

GEBORTEKAARTJES
tevens grote collectie trouw- en jubileumkaarten

Lichtjesavond

Zondag 21 januari | 17.00 - 19.00 uur

'Wat is dit mooi. Het is aardedonker en overal waar ik kijk zie ik honderden lichtjes.
Zo bijzonder om op deze manier mijn man te herinneren.'

Een zee van lichtjes

'De vele kaarsjes, fakkels en vuurkorven voelden als een warme deken', vertelt Sonja. 'Het was een indrukwekkende zee van lichtjes. We werden er helemaal stil van.'

'De sfeer van de Lichtjesavond is uniek,
eigenlijk moet je het ervaren.'

'Het was heel fijn om hier samen met mijn familie een kaars te branden voor onze vader en herinneringen aan hem op te halen. Er wordt op deze avond gelachen en gehuild; je ziet alle emoties voorbijkomen.'

Mooie manier van herdenken

'De Lichtjesavond biedt je een andere manier van herdenken dan normaal', zegt Werner. 'Ik voelde me even extra verbonden met mijn vrouw. Er is daarnaast ook een soort verbondenheid met andere aanwezigen. Je weet dat iedereen er met hetzelfde doel is: een dierbare herdenken en eren. Volgend jaar ga ik zeker weer.'

Zelf een kaarsje branden

Tijdens de Lichtjesavond klinkt er zachte muziek en kan iedereen een kaarsje aansteken ter herinnering aan een dierbare. Voor alle bezoekers staat een warm drankje en een hapje klaar.

Komt u ook?

Meld u aan voor de Lichtjesavond bij crematorium Den en Rust in Bilthoven via dela.nl/lichtjesavond of door de QR-code te scannen.

Na aanmelding krijgt u een candlebag thuisgestuurd. U kunt deze persoonlijk maken door er alvast een mooie tekst op te schrijven of een tekening op te maken. Bij aankomst krijgt u een kaarsje om in de candlebag te doen.

DELA
voor elkaar

Stichting Groenekans Landschap maakt zich zorgen

door Henk van de Bunt

Op 7 maart 2023 is de beleidsvisie 'Zonnevelden' door de gemeenteraad vastgesteld. Op 4 december jl. werd deze gepubliceerd door de gemeente waarmee er een kader ligt voor toetsing zonnevelden in de gemeente De Bilt.

Groenekans Landschap vindt dit een vreemde gang van zaken: 'Pas na bijna 10 maanden is er een officiële publicatie, waarin geen opmerkingen zijn verwerkt die wij hebben geuit bij vaststelling 'beleidsregels zonnevelden De Bilt 2023' en geen opmerkingen van ons op de omgevingsvisie, die nog moet worden vastgesteld', aldus voorzitter Frans de Graaf van de Stichting die er alles aan doet om de kwaliteit van de leefomgeving in deze kern te behouden. 'De opmerking dat er een inspanningsverplichting ligt voor initiatiefnemers is in het gepubliceerde document van 5 december jl. toegevoegd. Maar die aanvulling is volgens het Groenekans Landschap niet voldoende om een tweede zonneveld tussen Groenekan en de Nieuwe Wetering te voorkomen'.

Bosrand

Dit zonneveld zou geplaatst moeten worden in de weilanden langs de bosrand van Beukenburg in noord-zuidrichting. Het Groenekans landschap zet zich in voor de groene kwaliteit van de leefomgeving van de kern. Bij dit alles staan het verbeteren van landschappelijke en ecologische waarden centraal. Om die reden is de Stichting tegen de aanleg van een zonneveld op deze plek. Juist op deze mooie locatie zijn er belangrijke ecologische verbindingen en verblijfplaatsen voor allerlei soorten dieren als hazen, reeën en dassen. Daarnaast zijn er fraaie zichtlijnen; ook één van de speerpunten van het Groenekans Landschap. Het prachtige en unieke slagenlandschap dat deze omgeving kenmerkt wil de Stichting zoveel mogelijk behouden en versterken. Tegelijk is ze zich natuurlijk bewust van de noodzaak tot energietransitie. De aanleg van het eerste zonneveld -langs de

De beoogde plek voor het zonneveld.

A27- brengt deze aspecten min of meer samen en dit initiatief steunt de Stichting. Het kaartje geeft aan de ecologische verbindingen en de 'rode ster' het kwetsbare gebied.

Belang

De vraag wordt gesteld: 'Wat kunnen we nu doen, wat kunt u doen, wanneer u ook tegen dit tweede zonneveld bent? Dit zonneveld is een initiatief van LG Energie, een aanvraag die reeds een jaar geleden is ingediend en getoetst zal worden aan beleid van De Bilt. De aanvraag stagneert intern binnen de gemeente - zo wordt mogelijk gedacht -, maar in wiens belang? De omwonenden zijn geïnformeerd begin vorig jaar, maar daarna werd het stil in het participatieproces. De Graaf: 'Insiders weten dat de aanvraag gesteund moet worden door tenminste 50% lokaal eigendom. De gemeenteraad kan pas dan deze aanvraag weigeren. In februari komt het verzoek om het tweede zonneveld in de raadscommissievergadering als eerste formele stap in het aanvraagproces. De 'Verklaring van geen bedenkingen' wordt wel of

niet goedgekeurd door de commissie om op termijn de vergunning te kunnen laten verlenen door de gemeenteraad'.

Beng!

Wat gaat de raadscommissie doen? 'Het Groenekans Landschap verwacht', aldus de Graaf, 'dat zij de verklaring gaat afgeven omdat de energietransitie prevaleert boven de natuur belangen. De eis van 50% lokaal eigendom zal blijven in het besluit van de commissie en dus zal de verklaring worden afgegeven. Vervolgens zal de aanvraag worden getoetst aan bestaand beleid en kan het zonneveld worden aangelegd onder deze voorwaarden'. Het Groenekans Landschap roept daarom alle bewoners en bedrijven in en rond Groenekan op om op geen enkele wijze mee te werken aan deze aanvraag. De 50% lokaal eigendom mag niet worden gehaald. Het Groenekans Landschap heeft inmiddels ook BENG! verzocht geen medewerking te verlenen, indien de initiatiefnemer met BENG! zich wil inspannen dit draagvlak te verkrijgen.

Vergadering over Spoorzone gaat in januari verder

door Henk van de Bunt

Het was de bedoeling dat de gemeenteraad van De Bilt op 21 december een voorkeursvariant zou kiezen m.b.t. de Spoorzone maar dat is niet gelukt. Vier eraan voorafgaande raadscommissievergaderingen met bijna 50 insprekers, ruim 2,5 uur vragenstellen door de raadscommissieleden en een eerste ronde beantwoording van en door het college, waren ontoereikend om nog voor de jaarwisseling een keuze te hebben kunnen maken.

Een meerderheid van de gemeenteraad vindt dat er te veel vragen onbeantwoord zijn om nu al knopen door te hakken over de grootste woningbouwopgave van De Bilt van de laatste decennia. De gemeenteraad dient uiteindelijk een keus te maken tussen de twee - mogelijk zelfs drie - varianten die op tafel liggen voor de grootschalige woningbouw bij het station van Bilthoven. Het gaat om een variant met 1000 woningen, één met 750 woningen en een plan C, ingediend door inwoners, met maximaal 500 woningen. Op dinsdag 9 januari is er nu een vijfde gezamenlijke vergadering van de beide raadscommissies; mogelijk kan er dan in de 'vervroegde' gemeenteraadsvergadering op 11 januari a.s. de definitieve besluitvorming plaatsvinden.

Verdeeld

De gemeenteraad is verdeeld over de plannen en inwoners en ondernemers van het centrum van Bilthoven hebben grote bezwaren tegen de omvang ervan; ze vrezen verkeersproblemen door de massale groei en zijn bang dat er onvoldoende parkeerruimte is c.q. overblijft. Afgelopen weken bleek dat het college op prangende vragen het antwoord schuldig moest blijven; op vragen over laadpalen en parkeerplekken, de verplaatsing en financiering van een nieuw busstation en meerdere andere zaken kwamen geen antwoorden. Op 9 januari gaan de gezamenlijke raadscommissies weer verder met een volgende ronde vragen stellen en zal afhankelijk van de beantwoording door het college moeten blijken of welk voorstel en in welke vorm dan ook in de eerstvolgende gemeenteraadsvergadering besproken zal gaan worden.

Burgerinitiatief

Door de VVD-fractie werd in de gemeenteraadsvergadering van donderdag 21 december een motie ingediend over het door Bewonersvereniging Bilthoven Noord en Wijkraad De Leijen ingediende burgerinitiatief betreffende de ontwikkelingen in de Spoorzone - variant C -. In de motie werd aangegeven dat de gemeenteraad dient te besluiten over de wijze van afhandeling van een burgerinitiatief na het ontvangen van advies van de raadscommissie. Het is volgens de motie van essentieel belang dat de stem van de burgers gehoord wordt en dat hun initiatieven serieus worden genomen in het besluitvormingsproces van de gemeente. Indiener Ralph Jacobs: 'Het burgerinitiatief behandelt onderwerpen, die van groot belang zijn voor de gemeenschap en een aanzienlijke impact kunnen hebben op de toekomstige ontwikkeling van de Spoorzone. Daarom wil de VVD het burgerinitiatief van Bewonersvereniging Bilthoven Noord en Wijkraad De Leijen over de Spoorzone als extra agendapunt op de raadscommissie(s)agenda van 9 januari 2024 geplaatst hebben'. Na een lange en uitvoerige discussie over de motie werd deze met alleen de stem van de PvdA-fractie tegen aangenomen.

Open Kerstatelier Jits Bakker goed bezocht

Tijdens de kerstdagen was het open huis van het atelier en het beeldenlabyrint van de bekende, in 2014 overleden, kunstenaar Jits Bakker.

Iedere dag waren er 2 door experts gegeven rondleidingen door het beeldenlabyrint, die o.a. vertelden dat Jits in het scheppen van zijn beelden vooral geïnspireerd werd door verhalen uit de Griekse mythologie. Daaraan voorafgaand konden men een documentaire bekijken over het bewogen leven van deze kunstenaar. De bezoekers werden geboeid door de vakkundige uitleg van de rondleiders.

(Frans Poot)

Wilma van der Veen geeft een inspirerende en vakkundige uitleg over een beeld in het labyrint.

Bij het Burgerinitiatief was het druk aan de interruptiemicrofoon.

OOG

voor detail

EN UW WENSEN

- ◆ KEUKENRENOVATIE
- ◆ KEUKENS OP MAAT
- ◆ KASTEN OP MAAT
- ◆ KANTOOR- EN
- ◆ WINKELINRICHTINGEN

De Bruijn
meubel- & interieurbouw

Kerkdijk 66 ♦ 3615 BG Westbroek ♦ Tel: 06-52 34 15 31
info@debruijninterieurs.nl ♦ www.dbinterieurs.nl

Maatwerk

week 1 ■ 3 januari 2024

BEKENDMAKINGEN

GEMEENTE
DE BILT

Gemeente De Bilt – Terinzagelegging ontwerpbestemmingsplan 'Hollandsche Rading – Graaf Floris V weg 49'

Het betreft een bestemmingswijziging van 'Agrarische met waarden – 2' naar 'Wonen' en 'Tuin'. Het ontwerpbestemmingsplan 'Hollandsche Rading – Graaf Floris V weg 49' ligt van donderdag 28 december 2023 tot en met woensdag 7 februari 2024 ter inzage. U kunt de stukken van het ontwerpbestemmingsplan online inzien op de landelijke website: <http://www.ruimtelijkeplannen.nl>. Het planidentificatienummer (planid) is: NL.IMRO.0310.23010BP0002-ON01. De stukken liggen eveneens analoog ter inzage op het gemeentehuis.

Voor specifieke vragen, de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze en opmerkingen over de stukken en de procedure kunt u contact opnemen met Jeroen Theeuwen van team RO, Stedenbouw en Omgevingsrecht van de gemeente De Bilt via j.theeuwen@debilt.nl of telefoonnummer (030) 228 94 11.

Gemeente De Bilt – Terinzagelegging ontwerpbestemmingsplan Tolakkerweg 254 te Maartensdijk

Het betreft een bestemmingsplan om op de locatie Tolakkerweg 254 te Maartensdijk 6 woningen te realiseren. Aan de noordkant van het plangebied zijn 2 vrijstaande woningen gepland. Daarnaast is er 1 woning voorzien in de voormalige jongveestal en komen in de voormalige boerderij 3 woningen. Het ontwerpbestemmingsplan Tolakkerweg 254 te Maartensdijk ligt met de daarbij behorende stukken gedurende zes weken ter inzage, van donderdag 28 december 2023 tot en met woensdag 7 februari 2024. U kunt de stukken online inzien op de landelijke website: <http://www.ruimtelijkeplannen.nl>. Het planidentificatienummer (planid) is: NL.IMRO.0310.20005BP0005-ON01.

Voor specifieke vragen en opmerkingen over het ontwerpbestemmingsplan en de procedure kunt u contact opnemen met Hugo Bartelink van team RO, Stedenbouw en Omgevingsrecht van de gemeente De Bilt via h.bartelink@debilt.nl of via telefoonnummer 030 228 94 11.

De beste kwaliteit van de op één na beste slager!

BIEFSTUK TARTAAR

Puur natuur, heerlijk mager! Alleen zout & peper toevoegen; ook lekker rauw op een broodje met een uitje. Kort & fel rosé te bakken... 100 gram **1,95**

DE SMUL KIP

Hele gekruide kip zonder bot in een oven folie zak; zeer smaakvol en heel makkelijk te bereiden!! In de folie: 60 min. op 200°C in de oven! 100 gram **1,50**

SHOARMA

Van malse magere varkensfricandeau gesneden; origineel gekruid! lekker met onze broodje en onze knoflooksaus; kort en fel roerbakken!! 100 gram **1,50**

GEGRILDE SPARE RIBS

Huis gemarineerd en langzaam gegaard voor u! Alleen even opwarmen in de bij geleverde ovenzak; ca. 20 - 25 min. op 150°C en smullen maar! 100 gram **1,45**

RUNDER RIBLAPPEN

Van de Utrechtse Heuvelrug; "Lekker Lokaal"!! Grof van draad en iets doorregen; top suddervlees! Krokant aanbakken; dan ca. 2½ - 3 uur stoven! 100 gram **1,95**

PROCUREUR LAPJES

De allerlekkerste lapjes!! Worden niet droog & iets grof van draad; ook lekker voor saté, pulled porc, babi pangang, u mag kiezen!!! 500 gram **4,98**

Nieuw jaarstoppers:

BOOMSTAMMETJES 3 stuks **4,35**

Gekruid gehakt met ham en kaas erin...
GEPANEERDE SCHNITZEL 100 gram **1,50**
Van de bovenbil; lekker rondom gepaneerd

Hessenweg 183 | 3731 JH De Bilt | tel: 030-2203813
info@slagerijvanloo.nl | www.slagerijvanloo.nl

Ma t/m do: 07.00 - 18.00 | Vrijdag: 07.00 - 20.00 | Zaterdag: 07.00 - 16.00

Kijk voor nog meer aanbiedingen in onze winkel.
Aanbiedingen geldig van dinsdag 2 januari t/m zaterdag 6 januari.
Zetfouten voorbehouden.

Tijdelijk in de gemeenteraad

De gemeenteraad van de gemeente De Bilt heeft op 21 december i.v.m. het tijdelijk ontslag van Eveline van der Aa - wegens ziekte - besloten als tijdelijk lid van de gemeenteraad van de gemeente De Bilt, voor GroenLinks Peter Weyers toe te laten. [foto Henk van de Bunt]

Wolf in dorpshuis van Hollandsche Rading

door Henk van de Bunt

Een van de onderwerpen, waar ook in dit dorp in deze tijd veel over wordt gesproken, is wel de wolf. De wolf heeft altijd al tot de verbeelding gesproken.

Wanneer de juf of meester eerder (vaak in de periode rond Kerst) een verhaal vertelde, kwam hier vaak een wolf in voor. Een spannend verhaal vond vooral in vervlogen tijden en in verre landen plaats. Als er dan ook nog een dik pak sneeuw in voorkwam, hingen de kinderen aan de lippen van de juf of meester bij het vertellen van zo'n verhaal.

Was het beeld over de wolf in de tijd van de Grieken en Romeinen vooral positief, in de loop van de tijd is dat beeld gekanteld. De wolf werd steeds meer als gezien als het symbool van het kwaad; 'De wolf is gelijk aan de slechterik'. Dit zien we ook terug in de spreekwoorden en gezegden over de wolf. Wie kent er niet een wolf in schaapskleren? Dit negatieve beeld heeft zich in de loop van eeuwen ontwikkeld en daarin worden we in Nederland nu ook opgevoed.

Een van de dorpsgenoten, die wel wat 'heeft' met de wolf is ongetwijfeld Rob Timmer uit Hollandsche Rading; onlangs vertelde hij aan z'n 9de tekening van de wolf te

zijn begonnen. Aan hem dan ook de vraag wat hij als natuurliefhebber vindt van de wolf in Nederland: 'Daar heb ik natuurlijk een mening over; ik vind dat de wolf een enorm mooi en fascinerend dier is maar niet thuis hoort in dit enorm dicht bevolkte landje. Dat er enkele roedels worden getolereerd op de Veluwe akkoord, maar het is mijn inziens zeer dieronvriendelijk om deze oerdieren verder tussen ons te laten voortbestaan. Het is erg krom om, zoals ik laatst vernam, dat schaaphouders kunnen worden beboet omdat ze hun schapen niet goed tegen de wolf beschermd hadden. Een omgekeerde wereld. Steeds meer meldingen van wolven die schapen en andere dieren doodden. Ook al enkele doodgereden dan wel op andere duister wijze om het leven gekomen. Dat heeft niets met natuur te maken. Wanneer we dit toelaten en allerlei regels en wetten moeten maken om deze dieren hier te kunnen laten leven gaan we in een soort dierentuin leven. Voorbeelden genoeg. Oostvaardersplassen? Uitzetten van bevers?

En dan nog niet eens gesproken over alle invasieve exoten. We leven in een enorm rijk land, ook qua natuur, maar we moeten wel realistisch blijven'.

Ook Rob legt het spreekwoordelijk verband: 'Spreekwoorden zoals 'wolven in schaapskleren' en 'mee huilen met de wolven in het

bos' zijn al eeuwen oud en wel nog steeds van toepassing.

Momenteel tekent Timmer veel wolven ter compensatie. Het zijn verschrikkelijk mooie dieren met allemaal een eigen karakter. Enkele pasteltekeningen van hem zijn te zien in het Dorpshuis te Hollandsche Rading. Timmer: 'Tenminste zolang dat nog beschikbaar is voor de kleine gemeenschap aldaar. Door de bezuinigingswoede van deze gemeente dreigt dat niet meer mogelijk te worden. De beheerder wordt geconfronteerd met huurverhoging en budgetkorting. Het enige openbare gemeenschappelijke ontmoetingspunt voor de bewoners van deze kern.'

Wolf in de sneeuw, werk van Rob Timmer.

Hovenier Copijn leverde in 1895 bomen voor Jagtlust

De rijke geschiedenis van Jagtlust onthult steeds weer nieuwe verhalen. In het stadsarchief van Amsterdam dook een kasboekje op van de familie Boissevain, die tussen 1892 en 1906 op Jagtlust verbleef.

Uit dat kasboekje blijkt dat een groot bedrag werd uitgegeven voor de aanleg van de tuin rondom Jagtlust door de firma Copijn, toen al boomkweker en tuinarchitect in Groenekan en zelfs hofleverancier van Z.M. de Koning. Later werd ook nog een aanbesteding gedaan voor de aanleg van een rozentuin.

De familie Boissevain deed er alles aan om van het gebied rondom Jagtlust een waar lustoord in de Engelse Landschapsstijl te maken. Copijn zou daarvan de ontwerper zijn geweest. Het resultaat van het onderzoek en afbeeldingen van het kasboekje zijn te lezen in het decembernummer van De Biltse Grift.

Bij de bouwwerkzaamheden rond de Melkweg in Bilthoven kregen archeologen de gelegenheid om onderzoek te doen naar sporen uit het verleden. Dat leidde tot inte-

ressante vondsten. Er werden zelfs oude karrensporen gevonden. In het artikel 'Bilthoven voordat het Bilthoven was' wordt dit boeiende onderzoek beschreven.

Diverse honderdjarigen zijn in de afgelopen nummers van De Biltse Grift aan bod geweest. Honderd jaar geleden, in 1923 werd ook het 'Biltse Auto Bedrijf' opgericht,

dat busdiensten onderhield tussen Bilthoven, De Bilt en omliggende gemeenten. In dit nummer ontvouwt zich de geschiedenis van dit busbedrijf dat in 1940 werd opgeheven. Tot slot wordt stilgestaan bij de eerste auto's in de Bilt, waarbij weer de kleinste details van oude prentbriefkaarten grondig worden bestudeerd en beschreven.

Het decembernummer van De Biltse Grift ligt bij de boekhandel. (Henri L'Honoré Naber)

De achtertuin van Jagtlust. (bron redactie De Biltse Grift)

De Bosbergschool wenst u een gelukkig 2024!

Dennenaan 59-61, Hollandse Rading
035 5771660 | directie.bosberg@proceon.nl

azm
Algemeen Zangkoor Maartensdijk

AZM wenst u een muzikaal 2024
Kom met ons repeteren
Dames en zeker ook heren

WIJ WENSEN U
— gezond 2024 —

DA DRUGISTERIJ
PARFUMERIE
VOILA TE
MAARTENSDIJK

Zorgboerderij
Nieuw Touburg

Wij wensen u een
voorspoedig
2024

HESSEN APOTHEEK DE BILT

Wij wensen u een gezond 2024

Henrica van Erpweg 2A | 3732 BG De Bilt
Tel: (030) 220 03 83 | Fax: (030) 221 04 24
E-mail: hessen.apotheek@ezorg.nl | www.hessenapotheek.nl

VELDHUIZEN TRUCKS

wensen u een goed en bedrijvig 2024

oussoren.nl
westbroek
grondverzet & machineverhuur

T: (0346) 28 21 65
M: (06) 47 15 02 05
I: www.oussoren.nl

Wij wensen u een gezond en gelukkig nieuwjaar!
Ook in 2024 zijn wij graag uw adres voor loon-, sloop en grondwerken.

SYM WENST AL HAAR LEDEN, VRIJWILLIGERS & SPONSOREN EEN SPORTIEF & GEZELLIG 2024 TOE!

MAC³PARK

Timmer- en Onderhoudsbedrijf
M. Willemse
nieuwbouw - verbouw - onderhoud
www.bouwbedrijfwillemse.nl

Happ♥Nurse
beter.

www.happynurse.nl/bilthoven
088-5057300

AA DRINK | ABACUS | ANDELA WATERTECHNIEK | APOTHEEK MAERTENSPLEIN |
ATLAS FYSIO EN SPORT | BAKKER BOS | BEAUTY HUISJE | BROUWER DIENSTVERLENING |
CAFETARIA PEET | CORNELLE SCHILDERS | BOUWBEDRIJF D. DE GRAAFF |
DE WILDE METAAL | DEURENHANGBEDRIJF HANS KEMP | DUTCH CHICKEN BV |
FYSIO EN BEWEEGCENTRUM | ISERO IJZERWAREN GROEP B.V. (GERRITSE) |
GROUPE LFE BV | LOODGIETERSBEDRIJF OUDHOF | LS ELECTROTECHNIEK, M.HALL |
MEIJERINK WEGENBOUW BV | NUZON | PAKKETBEDRIJF HARRY WIJMAN | PRIMERA
MAARTENSDIJK | SUPERKEUKENS UTR BV | TECHISCH BURO JOH. LAM & ZN |
VERHUISSERVICE DE BILT | J. VERSCHUUR CONSTRUCTIEBOUW | VINK WITGOED |
VRIENDEN VAN SVM | FYSIO FITNESS VISSCHER | DPG | JAN GIJZEN GROEN |
DELTA FIBER | A.VALK | HOVELING TUINAANLEG+BESTRATING+GRONDWERK |
BOUWBEDRIJF DE VUURSCHE | DE HELPENDE HAND | OUD EN STOER | TRANSMISSION
PRODUCTS EUROPE B.V. | ADCHIEVE BV | AERES | PARAMEDISCH CENTRUM BILTHOVEN
| LGND HOLDING | FRANKS MONTAGEBEDRIJF | EGELSHOEK | PLAY STATION |
FALCONINV BV | 1530 REAL ESTATE | VAKWIJS BV | J2 SCOOTERS | DE VUURSCHE
AMBACHT | GRONDVERZETBEDRIJF W V ETTEKOVEN | WIEDEMAN | UITVAART POWW |
VACLIC BV | TOP KIDS | QOPPO CONSULT | T MERELTJE | BY DJO |
TIMMER-EN KLUSBEDRIJF B.ENGEL | DE VUURSCHE | BAS DE GROOT | LH SERVICES |
LOTJESHUIS | BOSHUIS INSTALLATIE BEDRIJF | THEMAAT BV | PROUT - BAS DE GROOT

Wilt u hier volgend jaar ook bij staan?

Stuur even een berichtje aan sponsorcommissie@svmmaartensdijk.nl

Swiss Dental Spa

door Walter Eijndhoven

Maandag 1 oktober 2022 nam Swiss Dental Spa haar intrek in het pand aan de Burgemeester de Withstraat 59B in De Bilt. Drie gespecialiseerde mondhygiënisten staan hier klaar om gebit en tandvlees van hun cliënten in optimale conditie te houden.

Mede-eigenaar Sima Bleij benadrukt het commitment aan kwalitatieve zorg: 'Bij Swiss Dental Spa hanteren we Guided Biofilm therapy, een wetenschappelijk onderbouwd concept in de mondzorg. We maken gebruik van geavanceerde behandelmethoden uit Zwitserland, gericht op comfort en een pijnvrije behandeling met het beste resultaat'. Het advies van de mondhygiëniste is simpel: 'Kom eens in de drie tot zes maanden langs.

Problemen worden zo vroegtijdig opgespoord en behandeld'. Bleij onderstreept het belang van goede zorg voor het eigen gebit: 'Wij worden steeds ouder, het liefst met ons eigen gebit, dus goede zorg voor onze tanden en kiezen is belangrijk. Daarom zijn wij ook aangesloten bij zorgverzekeraars'.

Spa-ervaring

Bij Swiss Dental Spa gaat mondverzorging verder dan gebruikelijk.

De Airflow Prophylaxis Master, die water verwarmt tot 38 graden, biedt een unieke, comfortabele behandeling. De stoel, gemaakt van Tempur-Pedic materiaal, zorgt voor een luxe spa-ervaring tijdens je bezoek aan de mondhygiëniste. Sima benadrukt het belang van eenvoudige mondverzorging thuis: 'Met een tandenborstel verwijder je 60% van de bacteriën op je tanden. Een tandenstoker of rager is essentieel voor de resterende 40%, om ont-

stekingen, tandsteen en gaatjes te voorkomen'.

Pijnloos

Swiss Dental Spa maakt de behandeling efficiënt en pijnloos. De praktijk biedt ultiem comfort, waardoor cliënten zich op hun gemak voelen. Losliggend vuil en bacteriën worden verwijderd met de Airflow, een waterspray met speciaal poeder ontwikkeld in Zwitserland. Sima: 'We hanteren de No-Pain technologie voor tandsteenverwijdering. Dit geavanceerde systeem past zich aan de hoeveelheid tandsteen aan, zodat het uitsluitend wordt toegepast wanneer nodig. Hierdoor vermijden we onnodig gebruik van dit instrument waar geen tandsteen aanwezig is. Deze aanpak helpt om zoveel mogelijk gezond weefsel te behouden en minimaliseert het risico op overbehandeling of onnodig instrumenteren. De behandeling is volledig pijnloos wat zelfs de meest angstige cliënten geruststelt'.

Kids

'In onze praktijk hechten we veel waarde aan het aanleren van goede mondverzorgingsgewoonten vanaf jonge leeftijd. Omdat kinderen nog werken aan hun motoriek, willen we hen graag leren hoe ze het beste kunnen poetsen, waardoor ze zelf de sleutel worden tot een gezonde mond en het voorkomen van gaatjes. Bovendien ondersteunt onze zorgverzekeraar deze inzet, waardoor behandeling bij kinderen tot 18 jaar 100% vergoed wordt. Als extra stimulans hebben we in de maanden januari en februari een speciale actie voor de kleintjes: een gratis Philips elektrische tandenborstel als beloning. Hiermee kunnen ze, met behulp van onze tips, hun mond schoon en gezond houden.'

De dames van Swiss Dental Spa houden ervan om pijnloze tandhygiëne te verzorgen.

Nieuw huis voor brandweer Westbroek

Op 20 december 2023 hebben de gemeenten Stichtse Vecht en De Bilt de samenwerkingsovereenkomst getekend voor het beheer, onderhoud en exploitatie van de nieuwe brandweerpost Westbroek-Tienhoven.

De beide gemeenten zijn gezamenlijk eigenaar van de brandweerpost. In januari/februari staan de verhuizingen gepland en vanaf half februari rukken de brandweerkorpsen van Tienhoven en Westbroek uit vanuit de gezamenlijke kazerne aan de Kerkdijk.

Ook de verdeling van de kosten is vastgelegd. Deze is conform het eigenaarsdeel, 60% voor rekening van de gemeente Stichtse Vecht en 40% voor rekening van de gemeente De Bilt. Met de nieuwe brandweerpost verhuizen de samengevoegde brandweerkorpsen Tienhoven en Westbroek vanuit hun brandweerposten in Westbroek respectievelijk Tienhoven naar de nieuwe brandweerpost in Westbroek. [HvdB]

De nieuwe brandweerpost is in december 2023 opgeleverd. De officiële opening staat gepland op 9 maart 2024.

BOUWBEDRIJF
D. de Graaff B.V.

Wenst u een
gelukkig nieuwjaar

Industrieweg 5
3738 JW Maartensdijk
Tel: 0346-213003
Mob: 06-20500049
www.bouwbedrijfdegraaff.nl

Q-Vignes
wenst u
een heerlijk
nieuw jaar!

Geniet van
lekkere wijn
aan de Looydijk 113!

en alle medewerkers
wensen u een
voorspoedig 2024!

Dorpsweg / 0346 - 21 12 35
Maertensplein / 0346 - 21 14 56

Karin van der Willigen
makelaardij | onroerende zaken

Veel
woonplezier
in 2024

0346 - 281444 / 06 - 36142989
info@kvdmakelaardij.nl
www.kvdmakelaardij.nl

ing Jo Rijkssen
Makelaardij onroerend goed B.V.

Hessenweg 151 • 3731 JG • De Bilt • T 030 - 220 42 62
www.jorijksen.nl • info@jorijksen.nl

**Wij wensen U
een gelukkig 2024**

Blijf genieten in
2024

Dutch Quality
Gardens
van Ginkel tuinspecialisten

vanginkeltuinen.nl

Wij wensen u
een fair 2024

Hessenweg 168
3731 JN De Bilt
tel.: 030-2342472

info@wereldwinkeldebilt.nl
www.wereldwinkeldebilt.nl
facebook.com/wereldwinkeldebilt

Boer op boerderij De Uithof, dankzij Napoleon

Op het witte doek voeren lichtbeelden ons door de tijd. In een speelfilm krijgen we inzicht in de periode dat Napoleon het in het grootste deel van Europa voor het zeggen had, ruim 200 jaar geleden. Napoleon Bonaparte, de invloedrijke Franse keizer met de zwarte vilten steek op zijn hoofd, voortgekomen uit de Franse Revolutie. De man met één hand in z'n vest als hij het grote publiek toesprak, in navolging van de grote sprekers van het Romeinse rijk, ver voor zijn tijd. Veel gebruiken uit ons dagelijks leven zijn ingegeven door Napoleon. Onder diens bewind werden nieuwe regels en wetten ingevoerd.

In Nederland heeft dat onder meer gevolgen gehad voor het toenmalige, ingewikkelde stelsel van maten en gewichten. Er werden standaard maten ingevoerd. Voor afstand werd dat de meter, voor inhoud de liter en voor gewicht de gram. Bevolkingsregistratie werd verplicht, waarbij inwoners geboorte, huwelijk en overlijden moesten melden bij de gemeente. Er werd dienstplicht ingevoerd. Nederlandse jonge mannen moesten dienen in het leger van Napoleon. Dat betekende vechten voor een vreemde heerser, ver over de vaderlandse grenzen, zoals in het onherbergzame Rusland. Gegevens uit de nieuwe burgerlijke stand maakten het gemakkelijk om mannen uit het gewenste geboortjaar op te roepen. Niet iedereen gaf aan die oproep gehoor. Er bestond een mogelijkheid om hiervoor een 'remplaçant' (vervanger) aan te wijzen. Menig rijke jongeling huurde iemand in om voor hem het vuile werk te doen.

Over oorlog

Naast me in de bioscoop zit Cees. Hij bewaart een bijzondere familiegeschiedenis. Het oorlogsverhaal van een verre voorvader dat al heel lang de ronde doet. De vader van Cees was tijdens de Tweede Wereldoorlog ondergedoken op de boerderij van zijn grootouders, boerderij De Uithof in de Johannaapolder bij Utrecht. Een veilige plek in oorlogstijd want de boerderij stond wat achteraf, aan een weggetje dat in de volksmond het Laantje van Toon van Scherpenzeel heette. Familie Van Scherpenzeel

kreeg de pacht over De Uithof niet zomaar. Hoe dat zo kwam vertelde grootvader Van Scherpenzeel zijn kleinzoon tijdens de lange avonden van de onderduik...

Anton Jan Helmert van Scherpenzeel, jongeman uit Bunnik meldde zich in 1811 bij de Fransen als 'remplaçant' voor de zoon van een landheer. In ruil voor zijn dienst zou hij bij thuiskomst het beheer verwerven over diens boerderij De Uithof met honderd hectare landbouwgrond! Een buitenkans, zo dacht hij. Bovendien werd alle soldaten door de overheid bij thuiskomst nog eens 3 maanden extra soldij in het vooruitzicht gesteld.

Napoleon had voor zijn enorme ambities veel geld en manschappen nodig. In de herfst van 1811 kwam hij daarvoor met duizenden soldaten ondermeer naar Utrecht. De keizer hield militaire exercities en een troepenschouw op de Maliebaan. Het publiek stroomde toe en was diep onder de indruk. Daaropvolgend werden de belastingen verhoogd en jonge mannen geroemd voor het leger. Allen werden op alfabetische volgorde geregistreerd als 'Capable pour le Service' (geschikt voor de dienstplicht). De jonge Van Scherpenzeel was dus één van de duizenden Nederlandse mannen die gingen dienen in het leger van Napoleon. Hij zal zich, mooi in het pak gestoken, hebben gevoegd bij de infanterie van het grootste leger in de Europese geschiedenis. 15.000 Nederlandse soldaten begaven zich in de zomer van 1812 op weg voor de lange,

Boerderij De Uithof met z'n laatste bewoners, ome Teus en tante Gonda van Scherpenzeel, onderduiker Cees Westeneng.

rampzalige veldtocht tegen Rusland.

De film Napoleon

De bioscoopzaal zit stampvol. Een 'explicateur' benoemt, voorafgaand aan de film, wat wetenswaardigheden over de opnames. Zij vertelt dat het magistrale epos werd geregisseerd door de legendarische Ridley Scott, inmiddels 87 jaar. Deze suggereert in de film dat Napoleon, een genadeloze strateeg, onbeholpen was in zijn relatie tot vrouwen. Het liefdesleven met zijn vrouw Josephine wordt breed uitgelicht en nogal stuntelig. Dat ontlokt een aanhoudend gegiechel in de rij meiden die vóór ons zit.

De honderden figuranten in de film verbeelden de honderdduizenden

soldaten die voor de ambities van Napoleon de dood in werden gejaagd. Opgeofferd aan de glorie en de eer van de Franse heerser die zichzelf tot keizer kroonde. Beelden van het kampement met kampvuren, gevechtshandelingen met tromgeroffel, kanonnen, mortieren, bajonetten met bloedige gevesten... Gevechtstroepen, schouder aan schouder, bestonden uit Franse jonge mannen, Duitsers, Italianen, Nederlanders, Kroaten, Polen,... De soldaten van het Franse leger hadden de ijdele gewoonte om voor hun dagelijkse levensbehoefte aan te kloppen bij de bevolking van de veroverde gebieden. Dat werkte goed in een dichtbevolkt gebied, maar in Rusland lagen die kansen heel anders. Het gebied dat zij doortrokken was uitgestrekt en onbewoond. De bevolking had zich met het Russische leger teruggetrokken, hun huizen verbrand en dorpen verwoest achter zich latend. De tactiek van 'de verschroeiende aarde'. Hierdoor werden de manschappen volledig afhankelijk van de aanvoer van proviand, wat vanwege de gebrekkige infrastructuur, grote afstanden en de kou een levensgroot probleem was. Talloze soldaten kwamen om van hongersnood en er braken ziektes uit. Desondanks bereikten Napoleon en zijn manschappen uiteindelijk Moskou. Maar ook deze stad was ontruimd. Napoleon nam zijn intrek in het paleis van de Tsaar, het Kremlin, maar al spoedig woedden er branden in de hele stad. De monumentale gebouwen veranderden in muren van vuur. Liever de stad afgebrand dan de overgave. Vredesbesprekingen met Tsaar Alexander kwamen niet van de grond.

Boerderij De Uithof met de bedrijfsgebouwen in de vijftiger jaren.

www.aeresvmbo-maartensdijk.nl

Kom je kennismaken?

Open dagen
vrijdag 26 januari en
zaterdag 27 januari 2024
voor alle leerwegen

Kijk hier voor meer info!

AERES
VMBO
MAARTENSDIJK

Copier
Hovenier

wenst u een
voorspoedig
en een
goed 2024

Merellaan 2
3738 EE Maartensdijk
06-31786731
www.copierhovenier.nl

PRAKTIJK
Rosarium
Ervaring sinds 1995

Hester Visser
Reflexologe
Magnetiseuse • Medium

Hester wenst u
een Liefdevol en Licht 2024.

06 - 14 37 30 10
hester@praktijkrosarium.nl
www.praktijkrosarium.nl

K
KWINKELIER

De Kwinkelier
wenst u een
mooi en gezond
2024

Wij wensen iedereen
een goed en mooi
2024

MENS
DE BILT

www.mensdebilt.nl

B.A.S
Recycling

wij wensen u een gezond 2024
en helpen verantwoord
naar duurzaamheid

Bas van Vliet • Betere Afval Service
Dorpsweg 29 • 3738 CA Maartensdijk
06 40 76 40 75 • info@basrecycling.nl • www.basrecycling.nl

SP De Bilt

Wenst alle inwoners van onze gemeente een
sociaal nieuw jaar vol kansen en mogelijkheden.

Wij gaan met enthousiasme door
voor meer betaalbare woningen
voor Biltse inwoners en goede zorg!

Ontberingen

Er ontstond onrust in alle veroverde gebieden. Het Franse leger was geslonken door de talloze ontberingen. Een ijskoude winter lag voor de deur. Er waren meer mannen gesneuveld door uitputting dan in gevechten. Honderdduizenden soldaten aan Franse zijde waren om het leven gekomen, tienduizenden werden gevangen genomen. Er werd geroofd, maar het gebrek aan voedsel en de bittere winterkou beslisten uiteindelijk de verbeterde strijd. Dichtbij het kampvuur gekropen, met aan hun voeten kostbare pelzen uit Siberië en met goudraad doorstikte gewaden uit Perzië, aten de soldaten uit zilveren schalen. Maar hun voedsel bestond uit wat deeg, gebakken in de hete as en half geroosterd paardenvlees van hun eigen rijdieren. De schitterende overwinning was veranderd in grote chaos. In die stemming nam Napoleon het besluit zijn troepen terug te trekken en wel zo snel mogelijk. Dat werd een catastrofe.

twee noodbruggen worden geconstrueerd. Zodoende heeft de keizer aan de oprukkende vijand kunnen ontkomen. Toch verdronken duizenden mannen in het kolkende, ijskoude water.

Het verhaal van Toon

De filmregisseur verwijst in huisveringwekkende beelden naar de hachelijke oversteek van de Berezina. Wanhopig, in paniek, radeloos proberen de mannen de overkant te bereiken. Ook de jonge Toon van Scherpenzeel vluchtte voor zijn leven. Scherven van zijn bloedstollende avontuur doen nog de ronde in de familie. Cees vertelt wat hij hoorde over de vlucht uit Rusland. Toon en zijn dorpsgenoot Kraaikamp, ook remplaçant, hadden hetzelfde verhaal. "Achternagezeten door Kozakken op hun kleine, pijlsnelle paardjes bereikten Toon en zijn vriend de oever van de Berezina. Ze waren uitgeput van honger en dorst. Onderweg dronken ze zelfs een keer uit een water-

Familie van Scherpenzeel naast Boerderij De Uithof, lang geleden.

en groenten geproduceerd voor het levensonderhoud van de bewoners van het klooster. Boerderij De Uithof lag toen nog binnen de gemeentegrenzen van Maartensdijk, aan de Hoofddijk, nummer 45. Generaties lang heeft familie van Scherpenzeel hier de scepter gezwaaaid met een melkveebedrijf. Als laatsten, tot 1963, waren dat broer en zus Teus en Gonda van Scherpenzeel. Lange tijd is de boerderij in eigendom geweest van een levensverzekering, maar in de zestiger jaren kwamen boerderij en landerijen in handen van de stad Utrecht. Op het land vestigde zich toen de Universiteit Utrecht. De faculteit Diergeneeskunde gebruikte de stallen als proefboerderij. Tot 2018 heette

het wetenschapspark dan ook De Uithof. In de opvolgende jaren is de bebouwing van de universiteit flink uitgebreid en de wijk heet nu Utrecht Science Park. De laatste jaren is in boerderij De Uithof een kinderdagverblijf gevestigd.

Open eindjes

Deze geschiedenis heeft nog veel open eindjes. Wellicht zijn er bij het Utrechts Archief antwoorden te vinden. Of misschien heeft één van de lezers aanvullende informatie om het verhaal compleet te maken. (Karien Scholten)

Kijk voor meer foto's op www.vierklank.nl

Boerderij De Uithof, als onderdeel van het universiteitsterrein. 2014

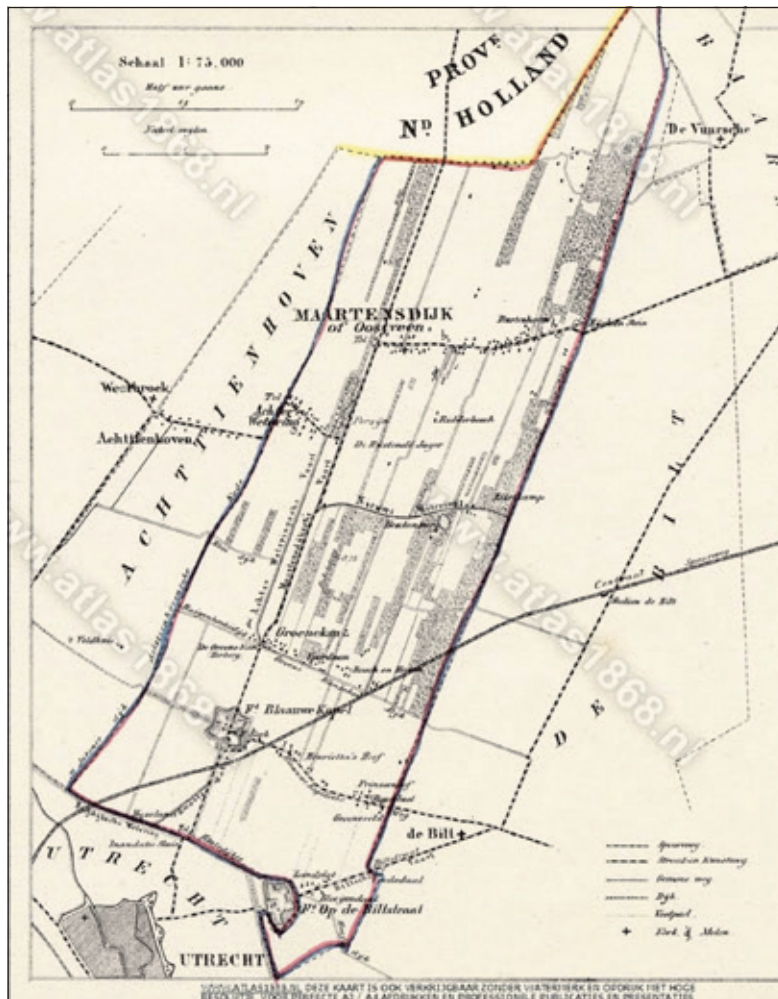
De aftocht

Op 19 november 1813 blies Napoleon de aftocht. Volgens ooggetuigen was het een mooie dag, de zon scheen helder en alles was met sneeuw bedekt. Aanvankelijk lag het tempo laag aangezien veel officieren ter plekke wagentjes hadden aangeschaft om hun roofwaar op mee te nemen. Vele bezwaken onderweg onder het gewicht van de gestolen meubels, canapés, leunstoelen, pendules, spiegels... Maar het terugtrekkende leger werd achtervolgd door verschillende grote Russische legers. Er was haast geboden. Het plan was de bevroren rivier, de Berezina, over te steken om daarna veilig te overwinteren in Polen. Maar ineens stond Napoleon met zijn 35.000 man aan de oever van een niet te namen barrière. Door onverwacht zacht weer was het ijs van de Berezina opengebroken en de Russen hadden de dichtstbijzijnde brug vernield. De kozakken zaten hen op de hielen. Napoleon en zijn mannen zaten als ratten in de val. Dankzij de inventiviteit van een groep, met name Nederlandse, ingenieurs konden

put waarin een dode soldaat dreef. De Berezina wisten zij over te steken door van ijsschots naar ijsschots te springen, struikelend over van alles dat in het water lag. Overal dreven wrakstukken, wagens, paarden, lichamen... Het water zag rood van het bloed." Als door een wonder bereikten zij de overkant. Samen liepen de vrienden verder in de richting van de vrijheid, hun vaderland. "Maandenlang waren zij onderweg, vonden her en der werk voor kost en onderdak. Af en toe konden zij een eindje meerijden op een wagen. Bij thuiskomst waren hun voeten kapot". De strijd, noodkreten van mens en dier... alles maakte een onuitwisbare indruk op de twee jonge mannen uit Bunnik. Maar bij thuiskomst kregen zij beiden het beheer over een mooie boerderij.

Boerderij De Uithof

Deze pachtboerderij was in de 17e eeuw gebouwd buiten de muren van het klooster, in de uithof van de voormalige St. Laurensabdij (nu landgoed Oostbroek). Op boerderijen als deze werden zuivel, vlees

Landsgrenzen lagen in de 19e eeuw totaal anders dan tegenwoordig. Het grondgebied van Maartensdijk grensde aan dat van Bunnik. Het Laantje van Toon van Scherpenzeel hoorde in die tijd bij Maartensdijk. Kaart gemeente Maartensdijk met de Hoofddijk in de uiterst zuidelijke punt, Kuyper 1867.

2024

Gelukkig Nieuwjaar!

Ook in 2024 staan we weer voor u klaar in onze salon!

HB
HAIRDRESSERS.
& BEAUTY

Hessenhof 3 | 3731 JV | De Bilt
Tel: 030-2202686
Mail: info@hairdressersandbeauty.nl
www.hairdressersandbeauty.nl
[hairdressersandbeauty](https://www.instagram.com/hairdressersandbeauty)
[hairdressersandbeauty](https://www.facebook.com/hairdressersandbeauty)

Gebr. van Vliet
Tuin- & Boomspecialisten

Wij wensen u een goed en gezond 2024.

In het nieuwe jaar staan we graag weer voor u klaar.

TUINENBOOMSPECIALISTEN.NL

De werkgroep Gluren bij de Buren wenst iedereen een geweldig en creatief nieuwjaar.

van **Eijken** WENST U EEN GELUKKIG 2024!

vaneijkenoptiek.nl

Hessenweg 186 | **Eijken Optiek** | Het Slot 25
3731 JN - De Bilt | 3981 KA - Bunnik
030 - 220 37 95 | 030 - 656 77 08

Fractie en Bestuur van PvdA De Bilt
wensen u een betaalbaar 2024

Laten wij als huurders onze stem horen.

Een sprankelend nieuw jaar!

WWW.WOONSpraak.NL

Joodse vluchtelingen in Westbroek en Achttienhoven

Op de vlucht voor oorlog vervolging en geweld, het is een probleem van alle tijden. Nederland heeft door de eeuwen heen regelmatig vluchtelingen opgevangen. Zo vond in de jaren voor het begin van de Tweede Wereldoorlog een groep van 40 Duits-Joodse vluchtelingen in Westbroek en Achttienhoven een nieuw thuis. Zij kwamen in beeld nadat in de gemeente De Bilt het initiatief is genomen om zogenaamde struikelstenen te plaatsen.

Het verhaal van deze groep vluchtelingen wordt in het decembernummer van St. Maarten verteld door Karien Scholten en Evert Theunissen.

Het beeld ontstaat dat het niet alleen maar opvang was maar dat de Joodse vluchtelingen een warm welkom kregen en deel zijn gaan uitmaken van de lokale gemeenschap. Dat is opmerkelijk te noemen omdat in die tijd de twee aparte gemeentes Westbroek en Achttienhoven samen niet meer dan ongeveer 2000 inwoners hadden. De Joodse vluchtelingen werden in de gelegenheid gesteld zoveel mogelijk het normale leven weer op te pakken: ze kregen huisvesting en werk, ze trouwden en er werden kinderen geboren.

Integreren

De meeste nieuwkomers hadden vlot werk gevonden op de boerderij of in de veehandel. De vluchtelingen spraken van huis uit Duits, maar de meesten hadden al heel snel Nederlands geleerd. Zij integreerden in de dorpsgemeenschap en er ontstonden vriendschappen. Kinderen van toen herinneren zich de Joodse gastvrijheid, zoals de uitnodiging om grote witte koeien, matses, mee te eten tijdens het Joodse paasfeest.

Maar zelfs in Westbroek werd het oorlog toen Duitsland Nederland binnenviel. Wilhelm van Barneveld, veehouder uit Westbroek, schreef erover in zijn dagboek: "Vrijdagmorgen 3 uur. Vliegveld Hilversum beschoten. 's Morgens op levensgevaar in de polder de koeien gemolken. Beschietingen door Duitse vliegtuigen, die regelmatig terug keerden naar het vliegveld bij Hollandse Rading. Men moest gedurig plat in de slootkanalen gaan liggen of in de greppels in het land."

Na de Duitse inval werd het alle Nederlandse gemeentes verplicht zich te voegen onder Duits bestuur. Al spoedig kregen Joden te maken met steeds meer vrijheid beperkende maatregelen. Zij verloren hun rechten, vastgelegd in de Nederlandse grondwet, verloren hun baan, hun bewegingsvrijheid. Joden kregen

Uit een artikel van het decembernummer van St. Maarten, het tijdschrift van de Historische Vereniging Maartensdijk.

gegaan en zoals te verwachten is het een trieste balans die moet worden opgemaakt. De meesten zijn gedeporteerd via Amsterdam en

Koekoper Max Hirsch was een opmerkelijke persoon. Na een bezoek aan de veemarkt liep hij gewoonlijk met de aangekochte koeien door het dorp. Zo ging hij bij de boeren langs om het dier te slijten. Handel ging per 'handjeklap'. Wat hij niet verkocht stalde hij bij Gijs van de Broek in Achttienhoven.

geen toegang meer tot openbare gelegenheden als restaurants, bioscopen, parken en zwembaden. En het werd nog erger. In het geheim werden er in Duitsland verschillende vernietigingskampen ingericht met als enig doel om zo snel mogelijk, zo veel mogelijk mensen door vergassing om het leven te brengen.

De oorlogsjaren

De lotgevallen van alle veertig Westbroekse vluchtelingen zijn na-

Kamp Westerbork en uiteindelijk in een concentratiekamp vermoord. Maar met hulp van buurtgenoten en inwoners van omliggende dorpen heeft een aantal kunnen onderduiken en daardoor de oorlog weten te overleven. De families Leopold en familie Hirsch zijn na de oorlog weer in Westbroek gaan wonen. In het artikel vertelt een aantal oudere inwoners van Westbroek hun nog levendige herinneringen aan hen. De getuigenverslagen van de dra-

In Westbroek werden in november vorig jaar struikelstenen gelegd voor de huizen waar Joodse dorpsgenoten woonden. Door omstanders werden daar witte steentjes bij gelegd. Volgens oud Joods gebruik symboliseren steentjes de onvergankelijke liefde en eeuwigdurende herinnering.

matische deportatie uit het dorp maar ook van alledaagse gebeurtenissen geven het beeld van een hechte gemeenschap in Westbroek en Achttienhoven in de oorlogsjaren.

Het buurmeisje van familie Leopold, winkelier in Achttienhoven, Jannie Leeftang-van de Vaart herinnert zich: "Het was oorlog, maar daar spraken wij kinderen niet over. Je moest oppassen voor de Duitsers. Wel herinner ik me dat fami-

naar één van de zomerhuisjes daar. Van alle huisjes had hij een sleutel. Zo gauw dat kon haalde hij ze in het donker weer op, om ze weer op de kleine zolder te verbergen. Niemand mocht dit weten, ook familie en vrienden van Ries niet. Wat ze aten? Slager Nijs van de Vaart, vroegere buurman van de familie Leopold, bracht regelmatig vlees. Joop ging melk halen op een boerderij in Westbroek. Ries was visser en jager, zodoende aten ze zelfs

Op 8 Mei 1945 stappen Willy, Irma en Doris een nieuwe wereld in na een angstig verblijf van twee jaar op de benarde zolder van een dapper gastgezin.

lie Leopold een ster ging dragen. Waarom dan? Omdat ze Joden zijn, zei mijn moeder. Op een dag in het voorjaar waren ze ineens weg. Het huis stond leeg. Er werd niet over gepraat. Ineens woonde er een andere familie naast ons. Waar familie Leopold was gebleven werd mij niet verteld. Hun dressoir stond bij mijn grootouders in huis. Dat is later teruggegaan naar familie Leopold en toen kreeg mijn oma een nieuw dressoir".

Familie Leopold vond een schuilplaats bij Ries en Mien De Graaf aan de Nedereindse vaart, toen nog Westbroek. Een huisje in het riet. Hun schoondochter Francien de Graaf vertelde later: "Mijn schoonouders hadden maar een klein, laag huisje waarin zij met hun kinderen, Joop en Wijntje, woonden. In de enige kamer van het huisje waren twee bedsteden waar de familie zelf sliep. Aangebouwd was een keukentje. Toch konden zij de familie Leopold verstoppen en eten geven. Willy, Irma en Doris Leopold sliepen op zolder. De trapleer hing tussen de balken aan een haak. Die trok je naar beneden om op zolder te komen. Overdag was de familie vaak beneden bij hun gastgezin. Onraad zag je van verre aankomen. Bij een razzia bracht Ries hen met zijn roeibootje ver weg in de polder,

wel eens zwaan. Bovendien hadden ze een moestuintje. Waarom Ries en Mien de Graaf dit deden? Uit menslievendheid en om de Duitsers een hak te zetten".

Nabestaanden

Naar aanleiding van het leggen van struikelstenen (november 2022) zijn zijn nieuwe contacten gelegd met nabestaanden van overlevende en vermoorde vluchtelingen. Voor hen is het opnieuw een confrontatie met het onvoorstelbaar grote leed dat hun ouders, grootouders, ooms en tantes is aangedaan maar het doet hen goed om te merken dat de groep Joodse vluchtelingen niet in de vergetelheid raakt.

Oorlog is er nog steeds. De dochter van Doris Leopold publiceert online over de zinloosheid van oorlog. Ze beschrijft haar gevoel in A Sense of Israël. "Omdat het Chanoeka is (Joodse lichtjesfeest), heb ik aan licht gedacht. Licht als symbool van goedheid, genade en hoop in alle culturen, door de tijd heen. Licht als metafoor voor de overwinning op de duisternis in de grote literaire heldendichten. Licht als een dringende behoefte in het Israël na 7 oktober". Als u meer van haar overpeinzingen wilt lezen: sherylabbey.substack.com

Het dorpscentrum van Westbroek en Achttienhoven in de oorlogsjaren. Hier kon het leven van alledag lange tijd schijnbaar onveranderd doorgaan. Melkbussen aan de weg met de winkels van bakker Jongeneel, slager van de Vaart, de manufacturenwinkel van de familie Leopold en schoenmaker Donker.

De Grondwet is van en voor ons allemaal

Onlangs mocht ik de opening verrichten van de tentoonstelling 'De stem van het volk. Ontwikkeling van de democratie in Nederland van 1795' in het Regionaal Historisch Centrum Vecht & Venen in Breukelen. Een jaar lang is er aandacht voor onze Grondwet en de ontwikkeling van onze democratie.

En een jaar lang aandacht voor 'De Stem van het Volk' als onmisbaar onderdeel van zowel de ontwikkeling van onze democratie als van onze Grondwet.

Die aandacht is geen overbodige luxe. Uit een peiling door het ministerie van Binnenlandse Zaken eerder dit jaar, blijkt dat 89% van de Nederlanders grote waarde hecht aan onze Grondwet. Maar ruim 70 % geeft tegelijkertijd aan, dat zij de inhoud ervan niet of niet goed kennen.

Gelukkig vindt het overgrote deel van de Nederlanders zelf óók, dat dit niet goed is. Zij vinden, dat jonge mensen les zouden moeten krijgen over de Grondwet en zij zouden het zelf óók fijn vinden, om er meer over te weten. Met deze tentoonstelling worden zij op hun wenken bediend.

In Amerika leren basisschoolleerlingen de preambule van hun Grondwet uit hun hoofd: de verklaring van de leidende en fundamentele beginselen ervan. Als nuchtere Nederlanders vinden wij dat misschien wat ver gaan. Maar goed weten wat onze Grondwet regelt en vooral wat artikel 1 van onze Grondwet bepaalt, is wezenlijk voor ons allemaal.

Onze Grondwet beschrijft namelijk hoe onze democratische rechtstaat is ingericht en wat onze klassieke

grondrechten zijn. En sinds 40 jaar ook wat onze sociale grondrechten zijn; dat de overheid moet zorgen voor voldoende Artikel 1 van onze Grondwet beschrijft bovendien hoe wij met elkaar om moeten gaan:

'Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld.

Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, handicap, seksuele gerichtheid of op welke grond dan ook, is niet toegestaan'. Of je hem nu kent of niet, onze Grondwet is tegelijkertijd een opdracht aan ons allemaal, een bescherming tegen willekeur én het is de ruggengraat van onze parlementaire democratie.

Ons houvast in tijden van onzekerheid. En onzekere tijden zijn er sinds het ontstaan van onze Grondwet regelmatig geweest.

Juist die momenten dagen ons uit, om onze grondwettelijke rug recht houden. En ons uit te spreken. Dat kan alleen, als we de reikwijdte ervan kennen en begrijpen. Als we begrijpen, dat onze Grondwet het vliegwiel was en is van de ontwikkeling van onze democratie. Als we ook weten, dat onze Grondwet niet iets is van 175 jaar geleden en niet in beton is gegoten.

Verandering van de Grondwet is niet gemakkelijk. Maar wat we als samenleving écht van waarde vinden, vond steeds z'n weg er

naartoe. Denk aan het algemeen kiesrecht, waardoor ook vrouwen het recht kregen om te stemmen. Denk aan het recht op privacy, dat in de jaren '80 werd vastgelegd. Of aan de meest recente toevoegingen aan artikel 1, die ook discriminatie op seksuele gerichtheid en handicap expliciet verbiedt. Dankzij de 'Stem van het Volk' is onze Grondwet al 175 jaar actueel.

De manier waarop onze Grondwet van 1848 ontstond, is trouwens ook een typisch Nederlands verhaal. De meeste mensen kennen deze zin wel: De Koning is onschendbaar, de ministers zijn verantwoordelijk. Daar ging het nodige aan vooraf. Want aanvankelijk zag Koning Willem II er niet zoveel in, om een groot deel van zijn macht af te staan aan de burgers. Maar hij begreep al snel, dat het dit was of een revolutie, zoals die in veel Europese landen plaatsvond. Door akkoord te gaan met de nieuwe Grondwet, voorkwam hij revolutie in ons land.

Je kunt geruststellen dat onze Grondwet en onze parlementaire democratie ontstonden door wat ons als volk misschien wel ten diepste kenmerkt: het polderen. Een woord dat we soms wat neerbuigend uitspreken. Maar een begrip dat ons ver heeft gebracht. In Nederland proberen we er altijd uit te komen in gesprek met elkaar. Zonder revolutie! Naast onze Grondwet is ook dat iets om te koesteren: De stem van het volk.

Burgemeester Sjoerd Potters sprak tijdens de opening van de tentoonstelling 'De stem van het volk. Ontwikkeling van de democratie in Nederland van 1795' in het Regionaal Historisch Centrum Vecht & Venen in Breukelen.

Voor mij als burgemeester heeft onze Grondwet ook een speciale betekenis. De Gemeentewet vraagt namelijk van burgemeesters dat zij een eed afleggen. Daarin beloven of zweren zij plechtig, dat zij getrouw zullen zijn aan de Grondwet en alle andere wetten die we in Nederland met elkaar zijn overeengekomen.

Voor mij is dat niet zomaar een belofte. Het is ook een kompas, dat mij als burgemeester iedere dag weer richting geeft. Door die eed, zijn ook wij - burgemeesters - hoeders van onze democratie. Niet alleen in passieve zin, door zelf trouw te zijn aan onze Grondwet. Maar ook door onszelf steeds de vraag te stellen: Hoe zit het vandaag met de verbinding tussen 'De Stem van het Volk' en de Nederlandse Grondwet? Hebben we daarin iets te doen? Iets te leren? Misschien iets te polderen?

De tentoonstelling die onlangs in Breukelen werd geopend, geeft ons daarvoor misschien mooie inzichten en handvatten: het gesprek met elkaar voeren over onze rechten en plichten - hoe deden we dat door de jaren heen?

Sjoerd Potters
Burgemeester gemeente De Bilt

SGP
De Bilt

Voor
alle inwoners,
in deze
onzekere tijden,
de beste wensen
voor 2024!

Contact?
a.vonknoordegraaf@debilt.nl

Overdracht donaties Voedselbank

Donderdag 21 december bracht SP De Bilt de opbrengst van hun inzamelingsactie naar Voedselbank De Bilt. Twee grote auto's en een auto met aanhanger gevuld met donaties reden voor 17 kratten drogisterijartikelen. De drogisterij heeft ruim 6 weken verzameld via aankopen in de winkel. Er zaten ook nog leuke cadeautjes bij zoals sieraden en andere extra's.

Jumbo Bilthoven gaf een mooie korting op zonnebloemolie, aangevuld door mensen die op de verzameladressen flessen kwamen brengen. Zo kwam het op rond de 190 flessen zonnebloemolie. Ruim voldoende voor de 184 huishoudens die momenteel gebruik maken van de Voedselbank. SP De Bilt heeft de SP het hiervoor ingezamelde geld nog extra aangevuld uit de afdelingskas om zo de mooie hoeveelheid zonnebloemolie kunnen betalen.

SP De Bilt met de donaties voor de Voedselbank.

VAN ETTEKOVEN
RIETDEKKERS

WIJ WENSEN U EEN VOORSPOEDIG 2024
EN WIJ HOPEN U DIT JAAR VAN DIENST TE KUNNEN ZIJN

WILLEM@VANETTEKOVENRIETDEKKERS.NL
VANETTEKOVENRIETDEKKERS.NL

WE WENSEN JE EEN HEEL GELUKKIG EN GEZOND
2024 VOL LIEFDE, PLEZIER & LICHT!

VOEL JE WELKOM
YOGA & BEWEGING

WWW.STUDIOLOVESPIRIT.NL

Love Spirit
www.studiolovespirit.nl

MOKVELD
HOVENIERSBEDRIJF

ONTWERP
AANLEG
EN
ONDERHOUD

Gruttolaan 32
Maartensdijk
T 0346 211838

www.mokveldhoveniersbedrijf.nl

Wij wensen u een Gezond,
Gelukkig Nieuwjaar

Met berichten uit De Vierklank terugblikken op 2023

door Guus Geebel

Een jaar waarin mondkapjes uit het straatbeeld verdwenen is ten einde en andere gebeurtenissen kregen de aandacht. De Vierklank bracht weer een scala aan nieuwsfeiten uit de eigen regio. Diversiteit in de berichtgeving dichtbij huis was altijd al de core business van deze krant en daarom roepen artikelen vast wel weer herinneringen op bij onze inwoners. Over de gemeentepolitiek werd veel gepubliceerd dat kan niet anders want raads- en commissieleden hadden bijna altijd een uitloopvergadering nodig om een agenda af te werken.

Januari

De Onze Lieve Vrouw van Altijd-durende Bijstand, OLV-kerk in Bilthoven bestaat honderd jaar. Freek de Graaf is vijftig jaar lid van de vrijwillige brandweer in

Weg naar het Lagerhuis'. Waterpoloclub BZC-Brandenburg dames 1 veroverd een plek in de halve finale van de ManMeer-Cup. Marijke Drieënhuizen-van Wijde, Carla Roosen en Hans Voogt ontvingen

informatie over de totstandkoming ervan. De woningcorporaties Woonstichting SSW en Woongoed Zeist kondigen een fusie aan per 1 januari 2024. Gezamenlijk hebben de corporaties een woningaanbod van ongeveer 12.300 huurwoningen in de gemeenten De Bilt en Zeist. Bij het Airborne Museum in Oosterbeek werd wederom een bronzen beeld van de in 2014 overleden Biltse kunstenaar Jits Bakker gestolen. Dijkstate viert het 25 jarig bestaan.

April

In een buitengewone raadsvergadering op 4 april werd burgemeester Sjoerd Potters opnieuw voor zes jaar benoemd tot burgemeester van De Bilt. Een kleine Poolse delegatie van de gemeente Mieścisko bezoekt De Bilt. Waterpoloclub BZC-Brandenburg dames 1 wint de ManMeer-Cup. Maartensdijker Bram Hund neemt afscheid als scheidsrechter. Hij begon op zijn

De 100-jarige OLV-kerk in Bilthoven vierde heel 2023 het eeuwfeest.

Maartensdijk en wordt in het zonnetje gezet. De Vierklank blikt nog honderd jaar verder terug met een artikel over de komst van het licht in Maartensdijk. Bij de commissie Openbare Ruimte komen veel insprekers aan het woord over het participatieplan Spoorzone. Oud-burgemeester Fons Panis van Maartensdijk is overleden. De Bilt herdenkt 78 jaar bevrijding van Auschwitz. Minister Dennis Wiersma van Primair en Voortgezet Onderwijs bezocht het Nationaal Voorleesontbijt bij basisschool Sint Michael in De Bilt.

tijdens een afscheidssymposium Sociaal Domein in Kerkgebouw en parochiecentrum De Mantel in Maartensdijk een Chapeaupenning van de gemeente De Bilt.

De mopper in de eerste Vierklank.

Maart

De Woudkapel in Bilthoven doet de aftrap van de viering van het eeuwfeest met lezingen, muziek en theater. Mopper, die al 28 jaar linksonder op de eerste pagina van De Vierklank staat, is kunstenaar en ontwerper Jan den Ouden. Hij geeft

Burgemeester Sjoerd Potters tijdens het afleggen van de ambtsbelofte. (foto Michiel Wijnbergh)

18de bij het veldvoetbal en vervolgde zijn loopbaan als zaalvoetbalscheidsrechter. De gemeente De Bilt werd Heuvelrugtuin-gemeente en sluit zich daarmee aan bij dit project van Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, Natuur en Milieufederatie Utrecht en IVN.

Mei

De Dodenherdenking in Bilthoven bij het oorlogsmonument naast Jagtlust werd druk bezocht. Het Indisch koor Lagu Jiwa trad op in het H. F. Witte Centrum in De Bilt met Indische en Molukse liederen, waarbij ook de Krontjong-sound weer tot leven kwam. Pastor Gerard de Wit van de Sint Maartenskerk in Maartensdijk overleed op 15 mei. Ger Tielen oprichter van Seniorweb Koninklijk onderscheiden tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Raadslid Partap Bansie (Groen-Links) ontving de Chapeaupenning van de gemeente De Bilt vanwege de beëindiging van zijn raadswerk. Hij verhuist naar een andere ge-

Deelnemers aan de Nacht van de Vluchteling liepen 40 of 20 kilometer.

meent. Voormalig gemeenteraadslid Paul Boos (VVD) overleed op 30 mei.

de Bijbel in Maartensdijk bestaat honderd jaar. Het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (IVN) De Bilt deed weer mee aan de jaarlijkse Slootjesdag. Aan het eind van de inspanning kregen de kinderen een op naam gesteld diploma als 'Slootjesexpert'. Bij de actie PeukMeuk in Maartensdijk ruimden Vincent en Marcel en betrokken buurtbewoners 200 peukfilters op in twee uur tijd. In de nacht van 17 op 18 juni vond de vierthede editie plaats van de Nacht van de Vluchteling vanaf De Woudkapel.

Juli

Op 1 juli vond de eerste Keti Koti viering in De Bilt plaats. Na maanden afgesloten te zijn opende wethouder Pim van de Veerdonk de vernieuwde Leyensweg in Bilthoven. Ook werden de weg werkzaamheden in de Nachtegaallaan in Bilthoven beëindigd. Op 12 juli gingen de kinderen van de WVT-Vakantieweek met begeleiders, over 8 dubbeldeksbussen verdeeld,

Juni

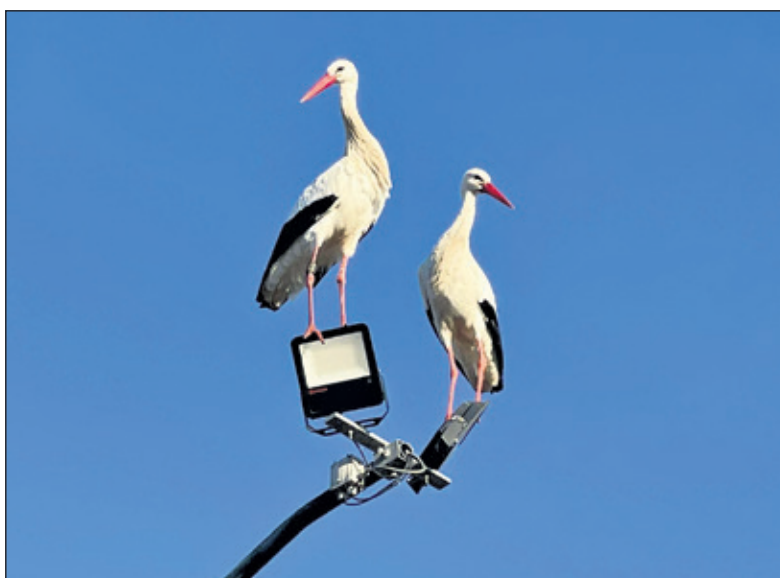
Journalisten van de Algemeine Zeitung uit het Duitse Coesfeld kwamen

Kinderburgemeester Renske Iseger opende de Koningsdagfestiviteiten rond Jagtlust.

men kennismaken met Biltse lokale nieuwsmedia. De School met

naar het pretpark De Julianatoren in Apeldoorn.

Ooievaars overwinteren in Westbroek en chillen boven op een lichtmast in de staalblauwe lucht. (foto Lucy Groenen)

Na het hijsen van de Ketj Koti-vlag zingen de aanwezigen het Surinaamse en het Nederlandse volkslied.

De twaalfde wielerronde van Westbroek wordt aangekondigd. De race is ieder jaar weer een spektakel en dat trekt natuurlijk weer vele liefhebbers naar Westbroek.

Augustus

Het bedrijfspand aan de Rembrandtlaan 7 in Bilthoven wordt omgebouwd tot tijdelijke opvanglocatie voor Oekraïners. De stations van Bilthoven en Den Dolder kregen een opknappbeurt. Het perron van station Bilthoven werd 33 meter verlengd. Vier veteranen van hockeyclub Voordaan uit Groenekan werden Europees kampioen met het Nederlands team. Sjoerd Brouwer en Wytse Engelsman wonnen in de 45+ categorie goud in Nottingham in Engeland en Rick Volkers en Erik Versnel evenaarden deze prestatie in de 55+ categorie in het Spaanse Valencia. Bij het oorlogsmonument naast gemeentehuis Jagtlust vond de 78ste herdenking van de capitulatie van Japan plaats.

September

Vereniging voor Samenlevingsopbouw (VVSO) WVT viert honderdjarig bestaan. De vrouwenvereniging 'Vrouwen van Nu' afdeling Maartensdijk viert 50-jarig bestaan. Open Monumentendag De Bilt had voor zaterdag 9 september weer een gevarieerd programma samengesteld. Er waren wandelingen, rondleidingen en muziekoptredens

bij de opengestelde monumenten. De Algemene Ledenvergadering van de Biltse Sport Federatie (BSF) nam op 19 september afscheid

Esmee Aarsman speelt bij de herdenking op 15 augustus het signaal Taptoe.

van voorzitter van Marius van den Bosch. Hij was sinds 2002 bestuurslid van de BSF en volgde in 2016 Ineke Stienstra op als voorzitter. Van den Bosch werd benoemd tot erelid en wordt opgevolgd door voormalig wethouder Madeleine Bakker. Op verschillende plaatsen

in de gemeente werd Burendag gevierd. Floris Janssen werd geïnstalleerd als kinderburchmeester.

Oktober

Met het hijsen van de Global Goals vlag op Jagtlust gaf locoburchmeester Anne Marie 't Hart vrijdag 6 oktober in het bijzijn van scholieren van De Werkplaats en Het Nieuwe Lyceum het startsein voor de Week van de Duurzaamheid in de gemeente De Bilt. Burchmeester Sjoerd Potters en kinderburchmeester Floris Janssen ontbeten woensdagochtend 11 oktober in de oude raadszaal van Jagtlust in Bilthoven samen met leerlingen van groep 8 van de Martin Luther Kingschool. Woensdag 25 oktober ontving De Bilt veteranen op de lokale Veteranendag. Dinsdag 31 oktober stopt Carla Heerschop na ruim veertig

Op Jagtlust ging de vlag van de Week van de Duurzaamheid in top.

Kunst en Genoegen huldigt Kees Bos voor zijn 75-jarig lidmaatschap. Gemeenteraad stelt de begroting 2024 vast. Splitsen van woningen wordt gemakkelijker in De Bilt. Op zaterdag 18 november organiseerde judo-, jiu-jitsu- en karatevereniging Judokan Maartensdijk in De Vierstee voor de 34e keer het Pepernotentoernooi. Energiecoöperatie BENG! viert tienjarig jubileum in de grote zaal van het HF Witte centrum in De Bilt. Ook in De Bilt werd gestemd en geteld. In deze krant was te zien hoe De Bilt de Kamer zou hebben gekozen. Sinterklaas wordt weer welkom geheten op Jagtlust.

December

De feestmaand december zorgde weer voor veel gezelligheid. Sinterklaas had nauwelijks zijn hielen gelicht of de kerstbomen kwamen alweer in beeld. De donkere dagen werden in de gehele gemeente door veel feestverlichting opgefleurd. De spoorzone was in de gemeente een veelbesproken onderwerp. Maar liefst 48 insprekers hadden zich aangemeld voor een inspraakmarathon. De medewerkers van De Vierklank wensen de lezers na een korte winterstop een voorspoedig 2024.

Sinterklaas wordt op het bordes van Jagtlust verwelkomd door de burchmeester en de kinderburchmeester.

Bewoners van de Steenen Camer genieten van het samenzijn op Burendag. (foto Frans Poot)

Sfeervolle verlichting in donkere dagen. (foto Nel Kreuger)

Moving Maartensdijk weer groot succes

door Walter Eijndhoven

Moving Maartensdijk zit er weer op. Wat in 2019 begon als een 'probeersel' vanuit het bestuur van De Vierstee, is vier jaar later niet meer weg te denken uit Maartensdijk. Ongeveer 2.750 deelnemers en bezoekers deden donderdag 28 en vrijdag 29 december mee aan het tweedaagse evenement vol spelletjes, sportwedstrijden en andere activiteiten.

Uit alle hoeken en gaten uit gemeente De Bilt kwamen drommen deelnemers en bezoekers naar Maartensdijk. Het was weer eind december en in dat kleine dorpje gebeurt rond die tijd altijd van alles en nog wat. En dat is natuurlijk ook zo. Ouderen en jongeren mengen zich onder elkaar en beleven samen twee dagen van intense vreugde. Of het nu gaat om een uurtje breien, sjoelen, tennissen, lasergamen of samen luisteren naar livemuziek.

De organisatie van dit tweedaagse evenement is weer trots hoe alles is gegaan. Eigenlijk kan zij maar zes woorden verzinnen: 'Trots, dankbaar en dank je wel'. Wat terugkijkend in 2019 begon als een beetje schuchter, staat nu een dijk van een evenement, een niet meer weg te denken Maartensdijkse traditie, die bij elke editie volwassener, dynamischer en mooier wordt. Dit jaar

deden voor de eerste keer studenten van de afdeling Facilities en Event Management van het ROC mee, wat een extra glans gaf aan het geheel.

Veel bezoekers waardeerden het evenement, volgens de organisatie. Dit blijkt uit tal van appjes en uitspraken zoals deze: 'Knap wat jullie realiseren. Ik hoop dat dit nog 20 jaar blijft bestaan. Bewegen, sociale cohesie, verbondenheid is in deze individuele maatschappij zo belangrijk! Geniet van jullie succes'.

Nog een uitspraak: 'Meneer...als ik u op een oliebol van Bakker Bos tracteer...gaat u dan volgend jaar weer Moving Maartensdijk organiseren? Dat zou ik zo graag willen'. De organisatie antwoordt: 'Euuuhh, dat weet ik nog niet. Wij moeten het allemaal wel weer zien

te organiseren en rond zien te krijgen, maar een oliebol is altijd lekker hoor. Drie uur later staat zij weer voor zijn neus, met een verse oliebol'. Meisje van 8 à 9 jaar: 'Nu moet u wel hè? Tot volgend jaar'. Organisatie: 'En weg was zij, richting springkussen. Zo aandoenlijk'.

Een laatste uitspraak van een oudere heer eind van de middag. 'Hebben jullie zelf door wat voor iets unieks jullie neerzetten met Moving Maartensdijk? Alle leeftijden, iedereen welkom, een zulk breed aanbod van activiteiten en zo'n geweldige sfeer. En dat allemaal met vrijwilligers en ook nog gratis. Dit is nu wel heel specifiek voor Moving, maar ook bij alle andere Vierstee 2.0 activiteiten gaat dat zo. Realiseer jij je dat dit echt uniek is? Geniet er zelf ook van en neem van mij maar aan dat ik echt heel dankbaar ben voor wat jullie doen! Ga vooral zo door'.

Aan speelkussens en andere attributen geen gebrek. (foto Frans Poot)

SVM 5 in nieuwe outfit

Mede dankzij sponsor Lotjeshuis lopen de spelers en begeleiding er met hun nieuwe wedstrijdtenue weer prachtig bij. Lotjeshuis is een kindertehuis in Paramaribo voor kinderen tot ongeveer 6 jaar. Deze kinderen kunnen niet thuis wonen. En verder is ook sprake van ernstige verwaarlozing. Het tehuis krijgt af en toe wel subsidie maar is ook erg afhankelijk van hulp in dit geval vanuit Nederland. De spelers van SVM 5 hopen dat er nu meer geld beschikbaar komt om deze jonge kinderen een goede toekomst te bieden. Meer informatie op de website .En in deze nieuw outfit werd thuis direct gelijk gespeeld zie verder lotjeshuis.com.

(Hans Nauta)

Amaryllis voor Xasaxa

Dinsdag 19 december was Saxofoonkwartet Xasaxa te gast in de woongroep Lugtensteyn aan de Orionlaan in Bilthoven en speelde bekende, maar ook mindere bekende (kerst-)liederen. De aanwezige bewoners genoten van hun spel.

Na afloop bedankte een van de bewoners de spelers voor hun bijzondere optreden en overhandigde ieder van hen een amaryllis; deze plant staat symbool voor bewondering, optimisme, feest, vriendschap en saamhorigheid. (Frans Poot)

Xasaxa speelt in Lugtensteyn.

Indrukwekkende film over fotografe Nan Goldin en gewaagde kunst

De wereldberoemde fotograaf Nan Goldin staat aan de top van de kunstwereld én op de barricades. In een inkijk in haar leven brengt filmmaker en Gouden Leeuw winnaar Laura Poitras in de film 'All the Beauty and the Bloodshed' een ode aan kunst als protest. Fotograaf Goldin is namelijk ook één van de slachtoffers die zich keert tegen de opiatencrisis.

De film toont het leven, de carrière en de gedrevenheid van fotografe en activiste Nan Goldin aan de hand van unieke opnames, persoonlijke interviews en haar baanbrekende fotografie.

Opiatencrisis

Goldin laat zien dat kunst een wapen kan zijn en gaat de strijd aan met de Sacklerfamilie, die zij verantwoordelijk houdt voor de Amerikaanse opiatencrisis. Ondanks dat deze crisis nog dagelijks slachtoffers maakt, blijft de familie Sackler groot sponsor van belangrijke musea wereldwijd, die Goldin boycot. Als slachtoffer van deze crisis voert Goldin een persoonlijke strijd waarbij ze haar kunst inzet. Nan Goldin laat zien dat kunst een stem

kan geven en probeert haar protest juist te doen klinken in de ruimtes van deze musea.

Veelzijdig beeld

Regisseur Laura Poitras wist het vertrouwen van Nan Goldin te winnen en creëerde een indrukwekkend en persoonlijk portret van een van de belangrijkste fotografen van de late 20e eeuw. Ze schetst een veelzijdig beeld van een gedreven persoon. Goldins strijd helpt haar ook om haar eigen verdriet te verwerken.

Prijswinnend regisseur Laura Poitras won eerder een Oscar voor haar film Citizen Four (over Edward Snowden) en voor 'All the Beauty and the Bloodshed' ontving ze de

Gouden Leeuw van het Filmfestival van Venetië. In 2022 was ze ook hoofdgast van documentairefestival IDFA.

De film 'All the Beauty and the Bloodshed' is op woensdag 17 januari 20.00u in Theater Het Lichtruim, Planetenplein 2 te Bilthoven; kaarten via kunstenhuisidea.nl/agenda

Lezersactie

Voor deze voorstelling is als lezersactie van De Vierklank een aantal kaarten beschikbaar; belangstellenden kunnen daarvoor uiterlijk donderdag 11 januari een e-mail sturen naar info@vierklank.nl. o.v.v. Beauty. Iedereen krijgt bericht.

Geslaagd Oudjaarsconcert

Op oudejaarsdag was Cultuurrestaurant Pomp 41 in De Bilt afgeladen vol met bezoekers voor een optreden van de DBband. Deze Biltse band speelde vooral bekende popnummers van de laatste 60 jaar.

Zanger/gitarist Jitte Roosendaal nodigde het publiek meermalen uit om bij bekende nummers mee te zingen, waar enthousiast op gereageerd werd. Dit concert is georganiseerd door de onlangs opgerichte Stichting Cultuurpodium De Bilt, welke tot doel heeft de inwoners van onze gemeente dichter bij elkaar te brengen door muziek en die iedere 2 weken een muzikaal optreden door een Biltse band organiseert.

(Frans Poot)

De DBband met zanger/gitarist Jitte Roosendaal.

Gelukkig Nieuwjaar voor de huismus

Tsjilp, tsjilp, tsjilp. De vrolijk kwetterende huismussen zijn overduidelijk in hun element. Niet zo gek, want het is gestopt met regenen en er breekt zowaar een zonnetje door.

Wat een mooi begin van het nieuwe jaar.

De meesten van ons kennen 'm wel, het kleine, onopvallende zangvogeltje dat graag verborgen in het struikgewas of zittend op een dakrand zijn vrolijke repertoire laat horen. Huismussen zijn echte huismussen. Hun leefgebied is niet groot. Het liefst blijven ze hun hele leven binnen een straal van zo'n 600 meter van het geboortenest. Een retourtje naar zonnig Afrika om hier de winterkou te ontsnappen is niet nodig. De vogeltjes kunnen zowel betrekkelijk strenge kou als betrekkelijk grote hitte goed verdragen. Bovendien moeten ze er niet denken hoeveel energie zo'n vlucht kost. Nee, liever dicht bij de mensen. Daar is meestal wel voedsel en huisvesting te vinden. En

Graan-etende huismus man. (foto Piet Munsterman)

met een beetje geluk ook water en/of zand om te baden, waardoor parasieten uit de veren worden verwijderd.

Bedrijvige beestjes zijn het, die huismussen. Let er maar eens op. Tijd voor stilzitten is er nauwelijks bij. Dat vergt natuurlijk een snel kloppend hartje (het tikt meer dan 400 keer per minuut) en een snelle stofwisseling. Wist je dat een huismus dertien vleugelslagen per seconde heeft? Daarmee kan hij tot zo'n 55 km/u vliegen, wat vergelijkbaar is met bijvoorbeeld de snelheid van een wolf.

De huismus is een gemakkelijke eter. Sinds mensenheugenis zijn mussen in de nabijheid van boerderijen waargenomen vanwege het rijke aanbod van granen, de knoppen en bessen van struiken en insecten op de wilde bloemen. Ook in de bebouwde kom komt het vogeltje goed aan zijn trekken. Hij schuift graag aan bij het aanbod op de voedertafel, waaronder appetijtelijke zaadmengsels, en gaat de strijd aan met spreuwen en kauwtjes om de met zaden gevulde vetbollen en de pindaslinger. Tijdens het broedseizoen zijn pa en ma huismus druk met het verzamelen van kleine beestjes als insecten en spinners. Voor de ontwikkeling heb-

ben de jongen namelijk eiwitrijk voedsel nodig.

In maart is het tijd voor de liefde. Tijdens de spraakmakende hofmakerij verleiden de mannetjes het vrouwtje met 'seksueel getinte zang' en een aanstellerige voorstelling. Maar mogelijk is de grootte van de zwarte vlek op de mannetjesborst, symbool voor sterke genen en dus een sterk nageslacht, waar het in de liefde toch om gaat. In een kiertje onder bijvoorbeeld dakpannen of in een nestkastje weet het koppel een nestplaats te maken. Het is hard werken: verzamelen van nestmateriaal, een nestje bouwen en steeds op hun hoede zijn voor vijanden. Tijdens het broedseizoen, van maart tot augustus, hebben de vrouwtjes tot wel vier verschillende broedsels. Per legsel van 4 tot 6 eieren, duurt het broeden zo'n 14 dagen. Na nog eens twee weken zijn de jongen vliegvlug en maken dan plaats voor een nieuw legsel.

Als de huismussen voor elkaar hebben gekozen, dan is dit voor het leven. Maar de 'huwelijks' trouw lekt een beetje. Ongeveer 15% van de jongen blijkt afkomstig van een ander mannetje dan de vaste partner van het vrouwtje.

Helaas gaat het niet goed met de huismus. Daarom is 2024 door

Huismus man en vrouw. (foto Rudmer Zwerver)

Sovon Vogelonderzoek en Vogelbescherming Nederland uitgeroepen tot het Jaar van de Huismus. Hoewel het nog steeds de talrijkste broedvogel in ons land is, is sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw het aantal meer dan gehalveerd. Gelukkig is het voor nu daarbij gebleven.

De zorgen zijn gericht op de achteruitgang van goede nestgelegenheden, schuilplaatsen en voedselaanbod. Door renovatie en goede isolatie van huizen is er geen ruimte meer onder de dakpannen en worden nissen en kieren gedicht. Het aantal struiken is afgenomen in zowel de openbare ruimte als bij particulieren, waar de tuinen steeds meer verstenen. Dit gaat ten koste van het voedselaanbod, maar vooral ook schuilplaatsen. In het buitengebied is de teelt van granen sterk afgenomen en blijft er als gevolg van de zeer efficiënte oogst minder achter in het veld. De toegepaste bestrijdingsmiddelen doden de insecten,

die voor mussenkuikens in de eerste weken van levensbelang om ze een goede start te geven. Tijdens het Jaar van de Huismus wordt onderzoek gedaan naar zijn broedmogelijkheden. De telling 'Waar huist de mus?' moet meer duidelijkheid verschaffen.

Een gelukkig Nieuw Jaar voor de huismus? Je kunt ze helpen! Belangrijk is te zorgen voor voedsel, veiligheid en voortplanting. Zaa inheemse bloemen, die trekken veel insecten aan, en plant besdragende struiken. Bijvoeren kan jaarrond met zaden, vetbollen en pinda's, mits buiten bereik van katten. Zorg voor een rommelige tuin met struiken, een schuurtje en, indien mogelijk, vogeldrinkbak of vijver(tje), uiteraard buiten het bereik van katten. Nestkastjes en mussendakpannen worden ook zeer gewaardeerd door het mussenvolk.

Jacqueline van Dam,
Boswachter Utrechts Landschap

Droge voeten in beeldengalerij

De belangstellenden die op Tweede Kerstdag het atelier en de beeldentuin van Jits Bakker bezochten, konden helaas niet de beeldengalerij bezichtigen. Door de vele regen was het grondwater omhoog gekomen en stond de galerij blank.

Omdat het Open Kerstatelier ook de volgende dag zou plaatsvinden, nam Ella Prins, bestuurslid van de Stichting Jits Bakker Collectie, contact op met de Gemeentewerf; twee medewerkers arriveerden die ochtend al vóór tien uur om te zien wat zij aan de ondergelopen vloer konden doen. Een half uur later kwamen zij terug met houten planken die zij over de ondergelopen vloer legden. (Anneke Iseger)

Dankzij medewerkers van de Gemeentewerf en Ella Prins, konden de bezoekers op de tweede Open Dag alsnog de galerij betreden om de vele mooie beeldjes van Jits Bakker te bewonderen.

Kinderactiviteit Uilen

Vrijwilligers van IVN De Bilt en Utrechts Landschap organiseren samen activiteiten voor kinderen van 6 tot en met 10 jaar in en over de natuur.

Zaterdag 13 januari gaat de activiteit over uilen en hun braakballen. De kinderen zijn om 14 uur welkom bij bezoekerscentrum Koets-huis Beerschoten in De Bilt, waar het twee uur later ook eindigt. Tussendoor gaan de kinderen met de vrijwilligers natuurlijk naar buiten. Vooraf aanmelden is verplicht. Kijk voor meer informatie op www.ivn-debilt.nl. (Roel Maas-Bakker)

Een uil vliegt muisstil.

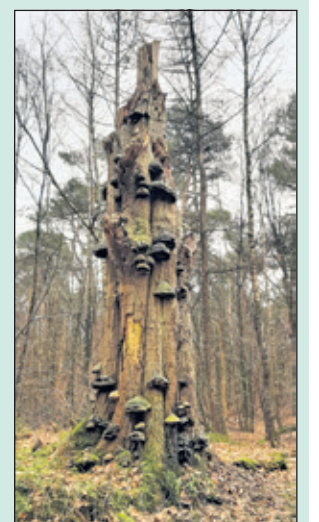
Licht op tonderzwammen

Het frisse genoeg hadden wij om vroeg in de ochtend op de fiets te stappen voor een tocht langs bos en hei. Naast het pad, op een open plek in het bos, zagen we de stam van een oude, dode beuk, rijkelijk begroeid met schimmels. Tonderzwammen staken naar alle kanten uit het hout.

Met het klimmen der jaren verandert jong in oud. Daarnaast krijgt nieuw leven pas echt de kans als het kan voortbouwen op oud. Vaak krijgen bomen in ons land niet de kans om erg oud te worden en dode bomen worden nog dikwijls weggeruimd. Maar dood hout heeft een sleutelrol in de natuur omdat het leven biedt aan veel soorten. Zodra de sapstroom van de boom afneemt, vermindert de stroom afweerstoffen. Dat maakt het hout vatbaar voor indringers. Allerlei kevers knagen zich een toegang tot de zoete kern van de boom. Bijen en wespen gebruiken de ontstane gangen voor hun broed. Spechten vinden in die boom een gedekte tafel aan insecten(larven). Alles bij elkaar maakt het binnenste van de boom rijp voor infiltratie door schimmels, zoals tonderzwammen.

De tonderzwam, ook wel tondelzwam genoemd, is een grote, keiharde houtzwam. De inhoud, het 'vlees', is licht ontvlambaar, dus ideaal om vuur mee te maken. Deze bijzondere eigenschap werd al heel lang geleden door mensen ontdekt en er ontstond een levendige handel in het zogenaamde tondel, in speciale tondeldozen. Slechts een vonk voldeed om een vlam uit de tondeldoos te toveren. Handig om het vuur in de kachel mee aan te steken. Met de ontdekking van de zwa-velstokjes (lucifers) werd het nog eenvoudiger om vuur te maken. De tondeldoos raakte uit beeld, om later vooral in sprookjes terug te komen in de rol van wonderlamp. Een overspringende vonk zou de eigenaar van de tondeldoos uitzonderlijke mogelijkheden geven... de diepste wensen vervullen. Inspirerend voor mooie gedachten aan het begin van een nieuw jaar. (Karien Scholten)

**In haiku:
Dood hout doet leven
Werpt licht op tonderzwammen
Vormt vuur voor sprookjes**

(foto Dick Scholten)